

פרשת ויגש

פרשת ויגש אליו	
<p>ויגש אליו יהודה וגו' (בראשית מד יח) רבי אלעזר פתח (ישעיה סג טז) כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה יהוה אבינו גואלנו מעולם שמך. הפסוק הזה פרשוהו. אבל בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, כל יום ויום עשה מעשהו כראוי בכל יום ויום כמו שצריך. כיון שבא היום הששי והצטרך לברוא אדם, באה לפניו התורה. אמרה (לפני הקדוש ברוך הוא) האדם הזה שאתה</p>	<p>"ויגש אליו יהודה" וגו'. רבי אלעזר פתח, "כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך". הפסוק הזה פרשוהו. אבל בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, כל יום ויום עשה מעשהו כראוי בכל יום ויום כמו שצריך. כיון שבא היום הששי והצטרך לברוא אדם, באה לפניו התורה. אמרה (לפני הקדוש ברוך הוא) האדם הזה שאתה</p>
רה/ב	
<p>בעי למברי⁸ זמין הוא לארנזא קמך אלמלא לא תאריך רוגזך טב ליה דלא יתברי אמר לה קב"ה וכי למגנא⁹ אתקרנא ארך אפים אלא כלא באורייתא אתברי וכלא באורייתא אשתכלל בגין דעד לא ברא קב"ה עלמא אתיין כל אתוון קמיה¹⁰ ועאלו כל חד וחד למפרע עאלת תי"ו אמרה קמיה רעותך למברי בי עלמא א"ל לאו דבך זמינין כמה צדיקיא למימת דכתיב (יחזקאל ט ד) והתוית תיו על מצחות האנשים וגו' ותניין דכתיב (שם ט ו) וממקדשי תחלו אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי ובגין כך עלמא לא יתברי בך</p>	<p>רוצה לברוא, עתיד הוא להרגיז לפניך. אלמלא לא תאריך רגזך, טוב לו שלא יברא. אמר לה הקדוש ברוך הוא, וכי לחינם נקראתי ארך אפים. אלא הכל נברא בתורה והכל נתקן בתורה. משום שבטרם ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, באו לפניו כל האותיות, ונכנסו כל אחת ואחת למפרע. נכנסה תי"ו, אמרה לפניו, רצונך לברוא בי את העולם. אמר לה, לא, שבך עתידים כמה צדיקים למות, שכתוב "והתוית תו על מצחות האנשים" וגו'. ושנינו, שכתוב "וממקדשי תחלו", אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ולכן העולם לא יברא בך.</p>
<p>עאלו תלת אתוון שי"ן קו"ף רי"ש כל חד וחד בלחודוי א"ל קב"ה לאו אתון כדאי למברי בכו עלמא דהא אתון אתוון דאתקרי בכו שקר ושקר לאו איהו כדאי למיקם קמאי והא אוקמוה</p>	<p>נכנסו שלש האותיות שי"ן קו"ף רי"ש, כל אחת ואחת לבדה. אמר להן הקדוש ברוך הוא, אינכם כדאיות לברוא בכם את העולם, שהרי אתם האותיות שנקרא בכם שקר, והשקר הוא אינו כדאי לעמוד לפני,</p>

¹ סתם עולם הוא זעיר, בעל ו"ק. והענין מובן בחכמת הרב זלה"ה כי תחילה היה זעיר בלי תיקון בסוד עולם התוהו, ואחר כך שבא התיקון נתעלו כל הו' נקודות למעלה למעי הבינה שהיא סוד עולם הבריאה דאצילות, וגם ז' (הבלים) [הכלים] עלו מעולם הבריאה עד אמא עלאה, ושם נתקנו בסוד ו' קצוות מזרח דרום וכו', ולעומת כן שייכא שפיר לישנא דבריאה בזעיר (רמ"ז).

² כדפי' בפ' תרומה יחס המעשה בכל יום לספירה השולטת, מפני שהם ו' ספירות ו' ימים, ויחוד חסד עם המלכות פעם ביום א' וגבורה במלכות פעל ביום ב', וכן שית סדרין לשית יומין לשית ספירן, והיה היום נברא כלילו נבחן ב' ספירות הפועלות (אור יקר).

³ ולא שפעלו הספירות כל כחם ח"ו שאין לכחם תכלית (אור יקר).

⁴ למציאות הכוונה בבריאת עולם ואדם בו, והיינו בגבול המגביל אין גבול (אור יקר).

⁵ דהיינו זווג היסוד עם המלכות עם כלל כל הספירות (אור יקר).

⁶ קיום הנמצאות כולם קשר העולמות צורך גבוה כנדוע כאומרו וכל שיח השדה וכו' (אור יקר).

⁷ ת"ת לפני הבינה, שהיא הזמנת הספירות לזווגם להוציא כחה על ידה (אור יקר).

⁸ הן אמת שמצד הבינה אין בו יצר הרע, אמנם בהתשפטות מציאות בריאתו למטה שהדין הוה והקלי' נבראו (אור יקר).

⁹ לחנם (ד"א).

¹⁰ נכנסו כל האותיות לפני הש"י בסדר תשר"ק כדלעיל בהקדמה דף ב ע"ב באותיות דרב המנונא סבא (ד"א). וטעם שנכנסו למפרע מצד הגבורה וחזרו קצתם ביושר במדת רחמים ע' תיקונים עד ע"ב ומ"ש עליו בס' כ"מ (הרש"ב) (נ"א).

פרשת ויגש

<p>ועאלו פ"א צד"י וכן כלהו עד דמטו אתוון לאת כ"ף כיון דנחת כ"ף מעל כתרא אזדעזעו עלאי ותתאי כו' עד דאתקיים כלא באת ב"ת דאיהו סימן ברכה! וביה אשתכלל עלמא ואתברי</p>	<p>והנה פרשוה. ונכנסו פ"א צד"י, וכן כולן, עד שהגיעו האותיות לאות כ"ף. כיון שירדה כ"ף מעל הכתר, הזדעזעו עליונים ותחתונים וכו', עד שהכל התקיים באות ב"ת, שהיא סימן ברכה, ובה השתכלל העולם ונברא.</p>
<p>ואי תימא דאל"ף איהו רישא דכל (אינון אתוון לאו) [אתוון יאות] איהו אלא בגין דאתקרי ביה [ארור] [ארור ובגין דאתקרי ביה ארור] >ארור ובגין דא< לא אתברי ביה עלמא ואף על גב דאל"ף איהו את דרזא עלאה בגין? דלא למיהב דוכתא לספרא אחרא דאקרי ארור לא אתברי ביה עלמא ואשתכלל בב"ת עלמא וביה אתברי</p>	<p>ואם תאמר שאל"ף היא הראש של כל (אותן) האותיות, (לא) נאה הוא. אלא משום שנקרא בו ארור (ומשום שנקרא בה ארור), ומשום זה לא נברא בו העולם, אף על גב שאל"ף היא אות של סוד עליון. כדי לא לתת מקום לצד האחר שנקרא ארור, לא נברא בו העולם, ונתקן העולם בב"ת, ובו הוא נברא.</p>
<p>תא חזי כי אתה אבינו (ישעיה סג טז) בגין דהאי עלמא בהאי דרגא אשתכלל ואתברי ובר נש ביה אתברי ונפק לעלמא כי אברהם לא ידענו דהא אף על גב דביה קיומא דעלמא לא אשתדל עלן כמה דאשתדל על ישמעאל דאמר (בראשית יז יח) לו ישמעאל יחיה לפניך וישראל לא יכירנו בגין דכל ברכאן דאצטריך לברכא לבנוי שבק להאי דרגא [לברכא] (לאת ברכא) כלהו אתה יהו"ה אבינו דהא אנת קיימא עלן תדיר לברכא ולאשגחא עלן כאבא דאשגח על בנין בכל מה דאצטריך לון גואלנו מעולם שמך דהא אנת הוא גואל דהכי אתקרי (שם מח טז) המלאך הגואל ודא גואלנו מעולם שמך (ישעיה סג טז) שמך ודאי תנינן אין מפסיקין בין גאולה לתפלה כמה דלא מפסיקין בין תפלה של יד לתפלה של ראש דבעי למחזי דכלא חד והא אוקמוה</p>	<p>בא וראה, "כי אתה אבינו", משום שהעולם הזה נתקן ונברא בדרגה הזו, והאדם נברא בה ויצא לעולם. "כי אברהם לא ידענו", שהרי אף על גב שבו קיום העולם, לא עסק עלינו כמו שעסק על ישמעאל, שאמר "לו ישמעאל יחיה לפניך". "וישראל לא יכירנו", משום שכל הברכות שהצטרך לברך את בניו, השאיר לדרגה הזו לברך את כלם. "אתה ה' אבינו", שהרי אתה תמיד עומד עלינו לברך ולהשגיח עלינו, כמו אב שמשגיח על הבנים בכל מה שצריך להם. "גואלנו מעולם שמך", שהרי אתה הוא גואל, שכך נקרא המלאך הגואל, וזה "גואלנו מעולם שמך", שמך ודאי. שנינו, אין מפסיקים בין גאולה לתפילה, כמו שלא מפסיקים בין תפלה של יד לתפלה של ראש, שצריך להראות שהכל אחד, והנה פרשוה.</p>
<p>רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא אמר רבי יצחק לרבי יהודה הא תנינן³ דכד ברא קב"ה עלמא עבד עלמא תתאה⁴</p>	<p>רבי יצחק ורבי יהודה היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יצחק לרבי יהודה, הנה שנינו, שכאשר ברא הקדוש</p>

¹ עי' לעיל ב ע"ב.

² ר"ל שצורתה ו' וב' יודין רמז שם הויה המהוה כלם. גם י' עליונה רמז לכח"ב והו"ו רומזת לחג"ת והי"ד תחתונה נה"י וקוץ התחתון של י"ד תחתונה מ' (ז"ח) (נ"א).

³ דרוש זה מכוון מאד לאחר חצות, שכל סודו לקמים באותו זמן הוא להשתדל בתיקון רחל הוא סוד הארץ העליונה מדרגת עשיה שבאצילות אשר כנגד זה נשתלשלו העולמות בכללות אל ד' עולמות אב"ע. אמנם ידוע שסוד ג' כלים של כל פרצוף ופרצוף הם ג' כלים לנר"ן שהם בסוד ב"ע כי סוד החיה אינה נגבלת בכלי, וכמו כן עולם האצילות תמן מקנן אבא והוא בסוד איהו וחיוהי חד בהון, כי בחינת הכלים הם להיות נשמה לג' עולמות ב"ע, שהם נקראים עלמא דנוק', ולכן ג' שמותם בריאה יצירה עשיה הם בלשון נקבה וכולם נקראים בבחינת אי', פי' שם עולם, שמורה על המקום והוא סוד כלי הספירות שבהם הוא ענין הגבול והקצבה ובהם מתעלם אור הפנימי וזהו שם עולם. והיינו עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, ירצה שבאצילות יש שלשה כלים תיכון אמצעי וחיצון שהם בסוד ב"ע, וכנגדם יש שלשה עולמות תחתונים שהם בריאה יצירה ועשיה הנקראים עולמות הפירוד.

⁴ פשט המאמר עולם הזה כעולם העליון ואדם על כולא היינו אדם התחתון שע"י מעשיו הטובים מקיים כל העולמות וכשנעמיק קצת יפורש עלמא תתאה היא מלכות א"נ ב"ע (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>כנוונא דעלמא עלאה¹ וכלא דא לקבל דא [נ"א] בנין למהוי דא לקבל דא) ואיהו יקריה לעילא ותתא אמר רבי יהודה הכי הוא ודאי וברא אדם על כלא² הה"ד (שם מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אנכי עשיתי ארץ ודאי [מאי טעמא עשיתי ארץ] בנין דאדם עליה בראתי דאיהו קיומא דעלמא למהוי כלא בשלימו חד פתח ואמר (שם מב ה) כה אמר הא"ל ה' בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה האי קרא אוקמוה אבל כה אמר הא"ל יהו"ה³ בורא השמים ונוטיהם דא קב"ה לעילא לעילא⁴ דאיהו בורא השמים ואתקין ליה תדיר בכל זמנא⁵ רוקע הארץ וצאצאיה דא ארעא קדישא צרורא דחיי נותן נשמה לעם עליה (הארץ) דא היא דיהבה נשמה וכו'⁶</p>	<p>ברוך הוא את העולם, עשה את העולם התחתון כדוגמת העולם העליון, והכל זה כנגד זה, (כדי להיות זה כנגד זה), והוא כבודו למעלה ולמטה. אמר רבי יהודה, כך זה ודאי, וברא אדם על הכל. זהו שכתוב "אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי". "אנכי עשיתי ארץ" ודאי. למה "עשיתי ארץ", משום ש"אדם עליה בראתי", שהוא קיומו של העולם, שיהיה הכל בשלמות אחת. פתח ואמר, "כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה". הפסוק הזה בארוהו, אבל "כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם" זה הקדוש ברוך הוא, למעלה למעלה, שהוא בורא השמים, והתקנים תמיד, בכל זמן. "רוקע הארץ וצאצאיה", זו הארץ הקדושה, צרור החיים. "נותן נשמה לעם עליה", (הארץ) זו היא שנותנת נשמה וכו'.</p>
<p>אמר רבי יצחק כלא איהו לעילא⁷ דהא מתמן נפקא נשמתא דחיי להאי ארץ והאי ארץ נקטא נשמתא למיהב לכלא בנין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו יהיב ועייל נשמתין להאי ארץ ואיהי נקטא לון ויהבא לכלא תא חזי כד ברא קב"ה ליה לאדם אכניש עפריה מארבע סטרין דעלמא⁸ ועבד גרמיה באתר דמקדשא לתתא⁹ ואמשיך</p>	<p>אמר רבי יצחק, הכל הוא למעלה, שהרי משם יוצאת נשמת חיים לארץ הזו. והארץ הזו לוקחת הנשמה לתת לכל, משום שהנהר ההוא ששופע ויוצא, הוא נותן ומכניס נשמות לארץ הזו, והיא לוקחת אותן ונותנת לכל. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את האדם, כנס את עפרו מארבעה הצדדים של העולם, ועשה את עצמו במקום המקדש למטה, והמשיך עליו נשמת חיים מבית המקדש למעלה. והנשמה היא כלולה בשלש דרגות, ועל כן</p>

¹ פי' בינה והיינו תרין הה"ן א"נ מלכות דאצילות (מ"מ).

² היינו אבא שעיקר שם מ"ה שהוא גי' אד"ם הוא מאבא כנודע מדברי הרב ז"ל וע"י אבא נתקיימו כולם, וז"ש דאיהו קיומא דעלמא, א"נ היינו ז"א דאצילות שמקיים מלכות ובי"ע (מ"מ).

³ פי' בינה שנקראת אל לפי שעיקריות שם ס"ג הוא ייא"י גי' א"ל וזהו האל ה' (מ"מ).

⁴ פי' לעילא מהמלוכת לעילא מז"א, שהבינה עליונה משניהם (מ"מ).

⁵ פי' בכל יום נותנת הבינה לז"א מוחין חדשים כמ"ש הרב ז"ל (מ"מ).

⁶ לכאורה קשה על מאי דקאמר שהמלכות יהבא נשמה והלא נודע שהנשמה היא מבינה, ויובן במ"ש הרב שהנשמות באות מבינה אלא שהם דקים כקרני חגבים וכשיררדים למטה בזו"ן דאצילות נעשה זווג אחר דז"א דאצילות מלבד זווג או"א ומתעברת המלכות מהם ומה שהיו תחלה כקרני חגבים נגדלים עכשיו ע"י זווג זר"ן ונעשים נשמות יקרות ונמצא שאינם נגמרים רק ע"י זר"ן עכ"ל הרב ז"ל וז"ש דא היא דיהבא נשמה כי על ידה נגמרת הנשמה ונגדלת (מ"מ).

⁷ פי' קאי על רישא דקרא שהיא הבינה והיינו לפי שעיקר מוצא הנשמה הוא מבינה, לכך ניחא ליה לר' יצחק לפרש נותן נשמה על הבינה. ולפי זה לא פליגי ר' יהודה ור' יצחק אלא בפירושא דקרא, דר' יהודה מפרש נותן נשמה על מאי דסליק מניה, דהיינו רוקע הארץ שהיא המלכות. ור' יצחק פירשו ארישא דקרא. אבל כ"ע מודו ששורש הנשמה היא מבינה והיא כקרני חגבים והגדלתה כשהיא מתעברת תוך המלכות כמ"ש הרב זר"ש ר"י והאי ארץ נקטה האי נשמתא וכו' (מ"מ).

⁸ פי' חגת"ם (מ"מ). כלומר של העולם הזה של אז, שהוא ו"ת דבריאה וד"ר דיצירה, ולא היה לו מעולם העשיה של עתה מאומה (דע"ה ח"ב לב ע"ב).

⁹ פי' מלכות וחג"ת כלולים בה (מ"מ).

פרשת ויגש

עליה נשמתא דחיי מבי מקדשא לעילא ¹ ונשמתא איהי כלילא בתלת דרגין ² ועל דא	
ר/א	
תלת שמהן אינון לנשמתא כנוונא דרזא עלאה נפ"ש רוי"ח נשמ"ה נפש הא אוקמוה דאיהי תתאה מכלא רוח איהו קיומא ³ דשלטא על נפש ואיהו דרגא עלאה ⁴ עלה לקיימא עלה בכלא כדקא חזי ⁵	שלשה שמות הם לנשמה, כדוגמת הסוד העליון, נפש, רוח, נשמה. נפש, הנה פרשוה, שהיא תחתונה מהכל. רוח, היא הקיום ששולט על הנפש, והיא דרגה עליונה עליה לעמוד עליה בכל כראוי.
נשמה איהי קיומא עלאה על כלא ושלטא על כלא דרגא קדישא ⁶ עלאה על כלהו ואלין תלת דרגין ⁷ כלילין בהו בבני נשא לאינון דזכאין ⁸ לפולחנא דמאריהון דהא בקדמיתא אית ביה נפש ⁹ ואיהו תקונא קדישא לאתקנא בה בר נש ¹⁰ כיון דאתי בר נש לאתדכאה ¹¹ בהאי דרגא אתתקן ¹² לאתעטרא ברוח ¹³ דאיהו דרגא קדישא	הנשמה היא הקיום העליון על הכל, ושולטת על הכל, דרגה קדושה, עליונה על כולם. אלו שלש הדרגות כלולות בבני האדם, לאותם שזוכים לעבודת רבונם. שהרי בהתחלה יש בו נפש, והוא התיקון הקדוש לתקן בו את האדם. כיון שבא האדם להטהר בדרגה הזו, נתקן להתעטר

- ¹ פי' בינה שאדה"ר גופו מהמלכות וחג"ת כלולים בה ונשמתו מהבינה כמ"ש הזהר בפ' וארא (מ"מ).
- ² בא ללמד שאינו שלשה כחות בעלמא כסברת החוקרים אלא שלש מעלות שונות בעצם (רמ"ז).
- ³ קראו כן ללמדנו שהרוח הוא עצם עצמי נבדל מן הנפש, וכן אמר בנשמה לאפוקי סברת החוקרים שאומרים שהם שלש כוחות בעלמא. ועוד י"ל דקראם קיומא לרמוז שאין בהם כרת כמו שיש לנפש דכתיב ונכרתה הנפש, ולא הרוח ולא הנשמה (רמ"ז).
- ⁴ ירצה שפרצוף הרוח אינו מתלבש בשל הנפש כי אם בז' תחתונות שלו, וחב"ד דידיה הם עליונים (רמ"ז).
- ⁵ זה מובן במ"ש בח"א דספר הגלגולים דף ט', כי הנפש צריכה להתעלות כל ה' חלקיה דח"י נר"ן דידיה עד אריך דעשיה ואז תחול עליה הרוח, וז"ש בכלא כדקא חזי, שיהיו כל חלקיה מושלמים כראוי (רמ"ז).
- ⁶ כי הנשמה היא מן המוחין דתמן סוד הקדושה. אי נמי שבבריאה רובו טוב מה שאין כן למטה ממנה. וגם י"ל דדרגא קדישא ירמוז לחיה ויחידה שהן בסוד אור מקיף על כל הג' נר"ן ולכן אמר על כלהו. ומ"ש דרגא בלשון יחיד נראה דמשום דשתיהן אחוזות יחד דהיינו י' חיה וקוצו של י' יחידה. אי נמי לא ירמוז בדרגא יחידה אלא על החיה כי עד המשיח לא יזכה אדם אלא עד החיה (רמ"ז).
- ⁷ פי' תלת לאפוקי דרגא קדישא אור מקיף שאמרנו, כי דווקא הג' שהן נר"ן הן כלולות בתוך הגוף זו בתוך זו (רמ"ז).
- ⁸ ירצה שדוקא הצדיקים זוכים לתקן שלשתן בפעם אחת ולא יצטרכו להתחלק כשאר בני אדם שאחד מתקן הנפש ואחד הרוח ואחד הנשמה (רמ"ז).
- ⁹ יורה סדר ההדרגות המסודר לאדם כדי שיעלה בקדש, כי בתחילה יש בו נפש בבואו לעולם אבל אינה בו במעלתה האמיתית שהרי בראשונה נכנסת בו נפש הבהמית, ונלע"ד שהיא אותה אשר בו בזמן העיבור והיא מחיצוניות העשיה, ואחר כך מתלבשת בה נפש מקליפת נוגה הכלולה מיצר טוב ויצה"ר אלא שודאי עדיין הרע גובר בה, וה"ס (ד ז) לפתח חטאת רובץ. ואחר כך נכנסת נפש מסטרא דאופני הקדש והיא הנפש העיקרית של האדם, אבל זו נכנסת בסדר הדרגה נפש דנפש ורוח דנפש ונשמה דנפש, והנה בזו הוא עצם התיקון של האדם מצד שבה יש אחיזה לחיצונים, וכמ"ש (ויקרא ד ב) נפש כי תחטא, ולא כתוב רוח כי יחטא, ובהתקנה כראוי אז גוף האדם מתוקן ומוכן לחיות בתחיה כי היא המתייחסת אל הגוף (רמ"ז).
- ¹⁰ כי תיקונה הוא שיתייחדו יחד נר"ן שלה שהוא סוד פרצוף הפנימי, ובזה יאיר ויתקדש כל פרצופו החיצון דהיינו גוף האדם (רמ"ז).
- ¹¹ זה הוא בהגיעו ל"ג שאז מתחיל להכנס היצר טוב שהוא מסוד החסדים הממתיקים את הגבורות ושבה הרע נכנע וגם הטומאה כלה והולכת ושאיז עולה מעשיה אל היצירה (רמ"ז).
- ¹² מובן במ"ש במרכבת יחזקאל פרק י"א שכשמגיע ל"ג אז נכנסת בו נפש מצד החסדים כי תחילה נכנסה של הגבורות שממנה היצה"ר, ואז בהתחברן יחד זה הוא התיקון של הנפש, וז"ש בהאי דרגא, שהוא דנפש, אתתקן, ואז בתיקון זה זוכה לאתעטרא ברוח דאיהו דרגא קדישא, פי' שאינו כנפש שצריכה לכמה תיקונים ויש בה הבחינה הנזכרת דבהמית ונוגה וקדושה, אמנם הרוח הוא דרגא קדישא (רמ"ז).
- ¹³ ללמדנו הקדמה אחת והיא שנר"ן הם מסודרים כסדר המדות העליונות, דהיינו שכל עליון על חבירו נכנס בו בחלקו התחתון שהוא נה"י שלו ומשם ולמעלה הוא למעלה ממנו ומקיפו, וכן חלק הרוח נכנס בתוך הנפש ומתלבש בו ועיקרו הוא למעלה ממנו, וזהו לאתעטרא שהוא אור מקיף שלה. וגם ז"ש דשריא על נפש,

פרשת ויגש

<p>דשריא על נפש לאתעטרא בה בר נש ביה ההוא דזכי כיון דאסתלק בהו בנפש ורוח ועאל ואתתקן בפולחנא דמאריה כדקא יאות כדין שריא עליה נשמה דרגא עלאה קדישא דשלמא על כלא בגין לאתעטרא בדרגא עלאה קדישא</p>	<p>ברוח, שהיא דרגה קדושה ששורה על הנפש להתעטר באדם ההוא שזוכה. כיון שהתעלה בהם, בנפש והרוח, ונכנס ונתקן בעבודת רבונו כראוי, אז שורה עליו נשמה, דרגה עליונה קדושה, ששולטת על הכל, כדי להתעטר בדרגה עליונה קדושה.</p>
<p>וכדין איהו שלימא דכלא שלים בכל סטרין למזכי בעלמא דאתי ואיהו רחימא דקב"ה כמה דאת אמר (משלי ח כא) להנחיל אוהבי יש מאן אינון אוהבי אלין אינון דנשמתא קדישא בהו אמר רבי יהודה אי הכי הא כתיב (בראשית ז כב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו' אל הכי הוא ודאי דהא לא אשתאר בהו מכל אינון דהו בהו נשמתא קדישא כגון חנוך ירד וכלהו צדיקא בגין לאננא על ארעא דלא ישתצי בגינייהו הה"ד כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו כבר מתו ואסתלקו מעלמא ולא אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא בההוא זמנא</p>	<p>ואז הוא השלם של הכל, שלם בכל הצדדים, לזכות בעולם הבא, והוא אוהבו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר "להנחיל אהבי יש". מי הם "אוהבי", אלו הם שבהם נשמה קדושה. אמר רבי יהודה, אם כך, הרי כתוב "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו" וגו'. אמר לו, כך הוא ודאי, שהרי לא נשאר בהם מכל אותם שהיתה בהם נשמה קדושה, כמו חנוך, ירד, וכל הצדיקים, כדי להגן על הארץ שלא תשמד בגללם. זהו שכתוב "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו", כבר מתו והסתלקו מן העולם, ולא נשאר מהם מי שיגן על העולם בזמן ההוא.</p>
<p>תא חזי כלא אינון דרגין אלין על אלין נפ"ש רוח נשמה דרגא על דרגא נפש בקדמיתא ואיהי דרגא תתאה כדקאמרן רוח לבתר דשריא על נפש וקיימא עליה נשמה דרגא דסלקא על כלא ואוקמוה נפש דא נפש דוד² ואיהי דקיימא לקבלא נפש מההוא נהר דנגיד ונפיק רוח דא רוח (וקיימא עליה) [דקיימא עליה דנפשא] ולית קיומא לנפש אלא ברוח ודא איהו רוח דשריא בין אשא ומיא ומהכא אתון האי נפש רוח קיימא בקיומא [ד]דרגא אוהרא עלאה דאקרי נשמה דהא מתמן נפקי נפש ורוח מתמן אתון רוח וכד נטיל רוח כדין נטלא נפש וכלא חד ואתקריבו דא בדא נפש אתקריב ברוח ורוח אתקריב בנשמה וכלא חד</p>	<p>בא וראה, הכל הם דרגות אלו על אלו, נפש, רוח, נשמה, דרגה על דרגה. הנפש בראשונה, והיא הדרגה התחתונה, כפי שאמרנו. אחר כך רוח, ששורה על הנפש ועומדת עליה. הנשמה הדרגה שעולה על הכל, ובארוה. נפש, זו נפש דוד, והיא שעומדת לקבל הנפש מאותו נהר ששופע ויוצא. רוח, זו הרוח שעומדת על הנפש, ואין קיום לנפש אלא ברוח, וזו הרוח ששורה בין האש והמים, ומכאן נזונית הנפש הזו. הרוח עומדת בקיום של דרגה אחרת עליונה שנקראת נשמה, שהרי משם יוצאות נפש ורוח, משם נזונית הרוח, וכשהרוח נוסעת אז [גם] הנפש נוסעת, והכל אחד. ומתקרבים זה לזה. הנפש מתקרבת ברוח, והרוח מתקרבת בנשמה, והכל אחד.</p>
<p>תא חזי ויגש אליו (בראשית מד יח) תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כלא חד בגין דיהודה איהו מלך ויוסף מלך אתקריבו דא בדא ואתאחדו דא בדא רבי יהודה פתח</p>	<p>בא וראה, "ויגש אליו", התקרבות של עולם עם עולם, להאחז זה עם זה, שהכל יהיה אחד. משום שיהודה הוא מלך ויוסף מלך, התקרבו זה לזה ונאחזו זה עם זה.</p>

לאפוקי מה שהוא בפנימיותה כי זה נראה לי שנכנס בה בשנת ה"ג והוא הנפש דחסדים שאמרנו, אבל מ"ג ואילך וכו' (רמ"ז).

¹ מה שמשמע כאן דאמר לשון מיתה גם על חנוך עיין תרומה קעד ע"א כי הוא רק מסטרא דילן ע"ש ועיין פר' אחרי מות סח ע"ב חנוך דלא אשתכח ביה מיתה כו' ע"ש (לש"ו). והיינו סיבת כפל הלשון "מתו" ו"אסתלקו" (דע"ה ח"א נג ע"ג).

² מש"כ שנפשו היה מנוק' דז"א דאצילות, כוונתו לשל עתה ולא של אז. ועי' בספר הגלגולים פרק יד וטו (דע"ה ח"ב לב ע"ב, וע"ג).

פרשת ויגש

<p>ואמר (תהלים מח ה) כי הנה המלכים נועדו דא יהודה ויוסף¹ בגין דתרווייהו מלכים ואתקריבו דא בדא לאתווכחא תרווייהו כחדא בגין דיהודה אתערב ביה בבנימן והוה ערב לגביה דאבוי ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי ועל דא אתקריב קמיה דיוסף לאתווכחא עמיה על עסקא דבנימן דלא למחוי בנדוי² בהאי עלמא ובעלמא דאתי כמה דאת אמר (בראשית מג ט) אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים בהאי עלמא ובעלמא דאתי</p>	<p>רבי יהודה פתח ואמר, "כי הנה המלכים נועדו", זה יהודה ויוסף, משום ששניהם מלכים, והתקרבו זה לזה להתווכח שניהם יחד, משום שיהודה ערב לבנימן, והיה ערב לאביו בו בעולם הזה ובעולם הבא, ועל כן התקרבו לפני יוסף להתווכח עמו על עסקו של בנימן, שלא להיות בנידוי בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שנאמר "אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לך כל הימים", בעולם הזה ובעולם הבא.</p>
<p>ועל דא כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו (תהלים מח ה) אתרגיזו כחדא ואתרגיזו דא בדא בניניה דבנימן מה כתיב (שם ו) המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם שם לכל אינון דהוו תמן (נ"א) <לכלהו שאר שבטין דהוו תמן) חיל כיולדה (שם ז) בגין דהוו דחלין לקטלא ולא תקטלא [וכולא] בניניה דבנימן (נ"א) מה כתיב כן תמהו נבהלו נחפזו וכלא בניניה) דהא יוסף אודבן בניניה דיהודה ואתאביד מאבוי והשתא אתערב ביה בבנימן ודחיל דלא יתאביד ובגין כך ויגש אליו יהודה</p>	<p>ועל זה, "כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו", התרגזו יחד והתרגזו זה עם זה בשביל בנימן. מה כתוב, "המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם שם", לכל אותם שהיו שם. (לכל שאר השבטים שהיו שם). "חיל כיולדה", משום שהיו פוחדים להרוג ולהרג, והכל בשביל בנימן. (מה כתוב, "כן תמהו נבהלו נחפזו", והכל בגללו), שהרי יוסף נמכר בגלל יהודה ונאבד לאביו, וכעת ערב לו לבנימן, ופחד שלא יאבד, ולכן "ויגש אליו יהודה".</p>
<p>דבר אחר כי הנה המלכים נועדו דא יהודה ויוסף</p>	<p>דבר אחר, "כי הנה המלכים נועדו", זה יהודה ויוסף</p>
<p style="text-align: center;">ר/ב</p> <p>דאזדמנו לאתווכחא דא עם דא לאתווכחא תרווייהו כחדא בגין דיהודה הוה מלך ויוסף הוה מלך ותרווייהו אתו כחדא לאתווכחא דא עם דא דא על בנימן ודא על בנימן</p>	<p>שהזדמנו להתווכח זה עם זה, להתווכח שניהם יחד, משום שיהודה היה מלך ויוסף היה מלך, ושניהם באו יחד להתווכח זה עם זה, זה על בנימן וזה על בנימן.</p>
<p>כי הנה המלכים אמר רבי יהודה רזא דמהימנותא³ הכא דהא כד רעותא⁴ אשתכח וקשורא אתעטר כחדא⁵ כדין תרין עלמין</p>	<p>"כי הנה המלכים", אמר רבי יהודה, סוד האמונה כאן, שהרי כשנמצא הרצון, והקשר מתעטרים יחד, אזי שני עולמות נקשרים יחד ומזדמנים יחד, זה לפתוח את האוצר, וזה ללקט ולכנס לתוכו. ואז "כי הנה המלכים נועדו", שני עולמות קדושים,</p>

¹ כפי פי' ראשון, טעם יהודה בשביל הערבנות, וכפי דרך אחר בשביל שהוא מלך ויוסף מלך, ונאה למלך לדבר עם המלך (מ"מ).

² פירוש דהוא סובר כך דבהצלת בנימן פטיר ועטיר אבל לא נפטר עד שהתפלל מרע"ה עליו כמ"ש רז"ל ולהבין פשר דבר ואיך יעקב אע"ה לא התירו וכו' עמ"ש בר"ד פרשה הברכה (מא"י) (נ"א).

³ ידוע שעצמיות פנימיות השפע הם שני אורות של החו"ג שהם ביסודות או"א והיינו רזא, ומהימנותא הוא האצילות ששם כל אמונתנו (רמ"ז).

⁴ הוא מזל נוצר חסד שורש החסדים וה"ס רצון העליון, וכשהוא משפיע במזל ונקה ששם שורש הגבורות ואז הרצון נמצא, כי אם לא ישפיע ויתלבש בונקה לא ימצא אורו בעולמות (רמ"ז).

⁵ פי' הנה החו"ג נקראים תרין עטרין לפי שיורדים עד שתי עטרות ושני יסודות או"א, ואחר כך יורדים לדעת זעיר, וז"ש וקשורא שה"ס יסודות או"א זה בתוך זה, אתעטר בתרי עטרין כחדא בתוך דעת ז"א (רמ"ז).

פרשת ויגש

<p>מתקשרין כחדא¹ ואזדמנן כחדא² דא <לאפתחא> (לאפתחא) אוצרא³ ודא ללקטא ולמכנש⁴ בגויה וכדין כי הנה המלכים נועדו⁵ תרין עלמין קדישין⁶ עלמא עלאה ועלמא תתאה⁷ עברו יחדיו (תהלים מח ה) רוא דמלה דכד מתחברן כחדא⁸ כדין עברו יחדיו⁹ בגין דכל חובין דעלמא לא אתעברן [לאתכפיא]¹⁰ עד דמתחברן כחדא כדכתיב (מיכה ז יח) ועובר על פשע ועל דא עברו יחדיו¹¹ עברו אינון חובין (ו)אתכפרו בגין דהא כדין כל אנפין נהירין וכל חובין אתעברו</p>	<p>העולם העליון והעולם התחתון. "עברו יחדיו", סוד הדבר, שכאשר מתחברים יחד, אזי "עברו יחדיו", משום שכל החטאים של העולם לא מתבטלים להיכנע עד שמתחברים יחד, ככתוב "ועובר על פשע". ועל כן "עברו יחדיו". "עברו", אותם החטאים התכפרו, משום שהנה אז כל הפנים מאירות וכל החטאים התבטלו.</p>
<p>רבי חייא אמר רוא דא בתקונא דקרנא איהו¹² דהא כד קרבנא אתקריב וכלא מסתפקין כל חד וחד כדקא חזי ליה כדין אתקשר כלא כחדא וכל אנפין נהירין וקשורא חד אשתכת וכדין המלכים נועדו ואזדמנו כחדא לכפרא על חובין ולאעברא עלייהו וכדין המלכים נועדו ואתקשרו כחדא עברו יחדיו לאנהרא כל אנפין ולמהוי כלא רעותא חדא המה ראו כן תמהו סלקא דעתך דאינון מלכים אלא אלן מאריהון דדינין דחדוה דלהון למעבד ההוא דינא דאתפקדו עליה וכדין כד מלכים אזדמנו [תרוייהו] (דתרוייהו עלמין) ברעותא חדא כדין</p>	<p>רבי חייא אמר, הסוד הזה הוא בתיקון הקרבן, שהרי כאשר נקרב הקרבן, וכולם מסתפקים כל אחד ואחד כראוי לו, אז הכל נקשר יחד, וכל הפנים מאירות, וקשר אחד נמצא. ואז המלכים נועדו ומזדמנים יחד לכפר על החטאים, להעביר אותם. ואז המלכים נועדו ונקשרים יחד. "עברו יחדיו", להאיר כל הפנים, ושיהיה הכל רצון אחד. "המה ראו כן תמהו", התעלה על דעתך שהם מלכים, אלא אלו בעלי הדינים, ששמחתם לעשות את הדין ההוא שהצטוו עליו. ואז, כשהמלכים מזדמנים שניהם ברצון אחד, אז המה ראו אותו הרצון של</p>

- ¹ הם ז'ין שכל עצמיותם הם מחו"ג מתקשרן כחדא, הוא כאשר דבוקים זה בזה אחור באחור שהוא דוקא בקו האמצעי (רמ"ז). פי' הם ז'ין והם המלכים שנועדו וכן פירש הרב בסידור הנה המלכים הם ז'ין (מ"מ).
- ² כשחוזרים פנים בפנים להזדווג (רמ"ז).
- ³ הוא זעיר שפותח אוצרו הטוב הוא יסודו (רמ"ז).
- ⁴ הוא הנוק', ולפי שיש שני זווגים, אחד לכוננה לכלי והשני להוליד, לכן אמר ללקטא ולמכנש (רמ"ז).
- ⁵ שאז שניהם מולכים בעטרות שלהם שהן הן שתי המלכיות כנזכר ואז מתחבר יחד, וע"ד שלהם גי' יס"ד, ואז יש בתוכם אורות אר"א שבם סוד הקדושה (רמ"ז).
- ⁶ בין העליון הוא זעיר בין התחתון נוק', ונקראו המלכים בה' הידיעה, כי ג' העליונים א"א ואר"א הם נסתרים (רמ"ז).
- ⁷ ז"ס ה' ה' אל רחום וגו' ר"ל כששני ה' מתחברים אז נעשה רחום ועובר על פשע. א"מ (נ"א).
- ⁸ הוא הזווג השלם דהיינו מכתר ועד מלכות שני הפרצופים שלימים וזהו כחדא, כי יהיו יחדיו תמים למעלה ולמטה שני המלכים חסדים וגבורות (רמ"ז).
- ⁹ שאורות שניהם עוברים ומתפשטים ביחד בכל העולמות בלתי שום מניעה מן המקטרגים (רמ"ז).
- ¹⁰ מלה זו הנוספת בהגהה תלמדנו ענין נכון, והוא כי כפיית הדינין מתבחנת בשתי בחינות, האחת כשנכפים בכח עליון ונגד רצונם וכמו שהיה ביציאת מצרים, והשני שהוא בחפצם וכמו שמצינו במתן תורה (מג) שאפילו מלאך המות נתן מתנות למשה, וזה היה מפני שהיו כל העולמות מתוקנים והרע נמתק ונכנע לטוב, וזה מ"ש אתעברן לאתכפיא, מה שאין כן בעת יציאת מצרים שהוכרחו לירד למצולות מתבוססים בטומאותם, והיינו ועובר על פשע, דאיתא באדרא רבה (קלא ע"א, קלג ע"א) שזהו התיקון השלישי שבי"ג תיקוני דיקנא, ההוא אורחא דתחות תרין נוקבין דחוטמא דאתפסק שערא והאי אורחא אתתקן לאעברא (שערא) [ביה] וכו'. ואיתא תו התם דפשע נעשה שפע, וזהו ועובר על פשע שמהפך הפשע לשפע (רמ"ז).
- ¹¹ ונראה דהכי פירושו דקרא, שתחילה אמר שהר ציון הוא ירכתי צפון מלאה דין, ולכן אלקים בארמנותיה נודע למשגב, כי כחו עז ותקיף והוא כחומה וקיר מעוז שאין השפע יוצא לחוץ, אבל כאשר המלכים שהם ז'ין נועדו בבית ועד שלהם, וע"ד גי' יס"ד, שבהם מתייחדים תרין עטרין שהם משתי מלכיות דאר"א והיינו המלכים, אז עברו יחדיו, הדינין והחסדים, כי עברו אינון חובין ואתכפרו, וחזרו לסניגורים ולזכיות (רמ"ז).
- ¹² פי' אימתי הוא זווג ז'ין באמתות הוא כשישראל עוסקים בקרבנות ולא פליג את"ק (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין כן תמהו נבהלו נחפזו בגין דכלהו מארי דדינא אתכפיין ומתעברן מעלמא ולא יכלי לשלטאה וכדין מתעברין קיומיהון מעברין שלטנהון</p>	<p>שני עולמות. "כן תמהו נבהלו נחפזו", משום שכל בעלי הדין נכנעים ועוברים מן העולם ולא יכולים לשלוט, ואז קיומם עובר, ומעבירים את שלטונם.</p>
<p>רבי אלעזר אמר, "ויגש אליו יהודה" (בראשית מד יח) מאי טעמא יהודה בגין דהכי אצטריך דאיהו ערב כד"א כי עבדך ערב את הנער ורזא דמלה יהודה ויוסף הכי אצטריכו לאתקרבא כחדא בגין דיוסף איהו צדיק יהודה איהו מלך ועל דא ויגש אליו יהודה בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא גרם כמה טבין לעלמא גרם שלמא לכלהו שבטין גרם שלמא בנייהו גרם ליעקב דאתקיים רוחא דיליה כד"א (שם מה כו) ותחי רוח יעקב אביהם ועל דא קריבו (ד) דא עם דא אצטריך בכלהו סטרין לעילא ותתא</p>	<p>רבי אלעזר אמר, "ויגש אליו יהודה". למה יהודה, משום שכך צריך, שהוא ערב, כמו שנאמר "כי עבדך ערב את הנער". וסוד הדבר, יהודה ויוסף כך הצטרכו להתקרב יחד, משום שיוסף הוא צדיק, ויהודה הוא מלך, ועל כן "ויגש אליו יהודה", משום שהקרבה שלהם שהתקרבו יחד, גרמה לכמה טובות בעולם, גרמה שלום לכל השבטים, גרמה לשלום ביניהם, גרמה ליעקב שהתקיימה רוחו, כמו שנאמר "ותחי רוח יעקב אביהם". ועל כן ההתקרבות של זה עם זה, הנצרך בכל הצדדים, למעלה ולמטה.</p>
<p>רבי אבא פתח ואמר (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב האי קרא רזא דמהימנותא איהו יפה נוף דא איהו יוסף הצדיק! דכתיב ביה (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה משוש כל הארץ איהו חדוה וחדו לעילא ותתא הר ציון ירכתי צפון בגין דבחולקיה קאים משכנא דשילה² הר ציון דא ירושלם³ ירכתי צפון הכי הוא ודאי לעילא ותתא⁴ קרית מלך רב אתר איהו מתקנא לקביל מלך רב דא מלכא עלאה דכלא קדש הקדשים דהא מתמן אתיא כל נהירו וכל ברכאן וכל חידו דכלא דהא מתמן נהרין כל אנפין ובי מקדשא אתברכא מתמן וכד איהי מתברכא מתמן נפקי ברכאן לכל עלמא דהא כל עלמא מתמן אתברכא</p>	<p>רבי אבא פתח ואמר, "יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב". הפסוק הזה הוא סוד האמונה. "יפה נוף", זהו יוסף הצדיק, שכתוב בו "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה". "משוש כל הארץ", הוא חדוה ושמחה למעלה ולמטה. "הר ציון ירכתי צפון", משום שבחלקו עומד משכן שילה. "הר ציון", זו ירושלים. "ירכתי צפון", כך זה ודאי למעלה ולמטה. "קרית מלך רב", הוא מקום מתוקן כנגד מלך רב, זה המלך העליון של הכל, קדש הקדשים, שהרי משם בא כל האור וכל הברכות וכל השמחה של הכל, שהרי משם כל הפנים מאירות, ובית המקדש מתברך משם, וכשהיא מתברכת, משם יוצאות ברכות לכל העולם, שהרי משם כל העולם מתברך.</p>
<p>רבי יהודה ורבי יוסי אערעו בכפר⁵ חנן עד דהוו יתבי בי אושפיזיהו אתא חד בר נש וחד מטולא דחמרא קמיה ועאל בביתא אדהכי אמר</p>	<p>רבי יהודה ורבי יוסי נפגשו בכפר חנן. בעודם יושבים בבית מלונם, בא איש אחד, ומשא אחת של חמור לפניו, ונכנס לבית.</p>

¹ ושיעור הכתוב נוף שהוא יסוד יפה (מ"מ).

² פי' הר ציון דקרא הוא משכן שילה וקראו הר ציון לפי שהיה בנוי בנחלים, ועוד שישב כמה שנים כמ"ש הרמב"ם ז"ל שס"ט שנים ישב משכן שילה, ואח"כ נחרב והיה דומה לבית המקדש, לכך נקרא ציון ונקרא ירכתי צפון לפי שהמלכות יש בה דינים וכתב הרב בס' הליקוטין משכן שילה תיבת שילה רומז בה ז'ין ש היא מלכות שהיא אלהים דידו"ן נשאר מ"ה מתיבת שילה הוא ז"א ולפי שהיא אלהים דידו"ן לכך נקרא ירכתי צפון (מ"מ).

³ פי' כמו דבר אחר (מ"מ).

⁴ פי' בסוד מערבית צפוני כי לעולם הנוק' אתקשרת בשמאלא לעילא בגבורה ולתתא בהוד הנק' יך המזבח בסוד עקב השמאלי דעתיק שמשם הנוק' והבן (זהר הרקיע). פי' לעילא המלכות בניינה מהגבורות ותתא שבעולם הזה ירושלים נוטה לצד צפון (מ"מ).

⁵ פגעו יחד בכפר חנן ובתוך כך בא אדם אחד ומשוי לפניו ונכנס בבית האושפיזא (ד"א).

פרשת ויגש

<p>רבי יהודה לרבי יוסי הא תנינן דדוד מלכא הוה מתנמנמ כסוס ושינתיה זעיר היך הוה קם בפלגות ליליא האי שעורא זעיר איהו ולא הוה אתער¹ אפילו בתלתות ליליא¹ אמר ליה בשעתא דעאל ליליא הוה יתיב עם כל רברבי ביתיה ודאין נדינא ועסיק במלין (מלי) דאורייתא ולבתר הוה נאים שינתיה עד פלגות ליליא² וקם בפלגות ליליא ואתער ואשתדל בפולחנא דמאריה בשירין ותושבחן אדהכי אמר</p>	<p>בין כך אמר רבי יהודה לרבי יוסי, הנה שנינו שדוד המלך היה מתנמנמ כמו סוס ושינתו מועטת, איך היה קם בחצות הלילה, השעור הזה הוא קטן, ולא היה מתעורר אפילו בשליש הלילה. אמר לו, בשעה שנכנס הלילה, היה יושב עם כל גדולי ביתו ודן את הדין ועוסק בדברי תורה, ואחר כך היה ישן שנתו עד חצות הלילה, וקם בחצות הלילה ומתעורר, ועוסק בעבודת רבונו בשירים ותשבחות. בינתיים אמר</p>
רזא	
ההוא בר נש וכי האי מלה דקאמריתו הכי הוא	האיש ההוא, וכי הדבר הזה שאתם אומרים הוא כך.
רזא דמלה הכא ³ דהא דוד מלכא חי וקיים ⁴ לעלם ולעלמי עלמין ודוד מלכא הוה נטיר כל יומי דלא יטעם טעם מיתה בגין דשינתא חד משתיין במיתה איהו ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי לא הוה נאים אלא שיתין נשמי ⁵ דעד שתין נשמי חסר חד ⁶ איהו חי ⁷ מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא ושליט ביה סטרא דרוח מסאבא	סוד הדבר כאן, שהנה דוד המלך חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים, ודוד המלך היה שומר כל ימיו שלא יטעם טעם מיתה, משום שהשינה אחד מששים במיתה היא. ודוד, משום מקומו שהוא חי, לא היה ישן אלא ששים נשימות, שעד ששים נשימות חסר אחת הוא חי, משם והלאה טועם אדם טעם מיתה ושולט בו הצד של רוח הטומאה.
ודא הוה נטיר דוד מלכא דלא יטעם טעמא דמותא (ושליט) [ולא ישליט] ביה סטרא (דרוחא) אחרא בגין דשתין נשמי חסר חד איהו רזא דחיים דלעילא עד שתין נשמי דאינון שתין (חסר חד	וזה היה שומר דוד המלך, שלא יטעם טעם של מיתה, ושולט (ולא ישלוט) בו צד של רוח אחרת, משום שששים נשימות חסר אחת הוא הסוד של החיים שלמעלה. עד ששים נשימות שהם ששים (חסר אחת

¹ ר"ל לא שייך לומר שיהיה נעור אפילו בשליש הלילה אלא מיד יהי נעור משנתו כיון דשתין נשמי הם מועטים (מ"מ).

² משמע שבתחילת הלילה עסק בתורה ובחצות עמד ועסק בשירו' ותשבחות ובמ' ברכות דף ג ע"ב ל"מ כן ע"ש. א"מ (נ"א).

³ ז"ל הרב בסידור, זמן הקימה בין בקיץ בין בחורף הוא אחר ו' שעות וכן פי' בזוהר פי' ויגש בפי' שתין נשמי היינו שש שעות כנגד ו"ק דז"א, עכ"ל. ובזה יובן לשון זה כי ר' יוסי ס"ל ס' נשמי כפשטה, ולכן תירץ מה שתירץ. אבל ההוא ב"נ ס"ל כמ"ש הרב ז"ל שהם ו"ק דז"א, כל א' כלול מעשר הם ס' ולכן היה דוד ישן ו' שעות ראשונות מהלילה שהם כנגד ו"ק דז"א, והם נשמי דחיי, כי זעיר הוא אילן החיים ומלכות ובי"ע כלולים עמו, ושינה אינה מזקת לו, ומשם ואילך הוא רזא דמותא שהיא הקלי', ולכן אם ישן מחצות ואילך יטעום טעם מות, הלכך כתיב חצות לילה אקום להודות לך, וזהו שתמה עליהם, וכי האי מלה דאמריתו הכי הוא שמדבריהם, נראה שלא היה ישן דוד כי אם שתין נשמי בכל הלילה, והאמת אינו כן ששש שעות היה ישן כמ"ש בשם הרב וכו' (מ"מ).

⁴ עי' יהל אור ח"א ג ע"ב: חי בעולם הבא וקים בעולם הזה, והענין כי הוא קיים תמיד בעולם הזה, קים מבווע דבירא, וכן הוא חי בעולם הבא, בבינה, מלכא דשלמא דיליה, ונקרא חי משם.

⁵ פי' כי היסוד דמלכות נקודה האמצעית מקום היחוד נקרא הר ציון עיר דוד וכן נקרא ג"כ ח"י בסוד בן איש חי והיסוד דכורא נקרא ג"כ ח"י וז"ש ח"י ח"י יודין וח"י דנוק' הוא ט"ט דמטטרון' ובזה היסוד דנוק' דאיהו דוכתי' דדוד היה נזהר שלא תשלוט בו מותא (זהר הרקיע), פי' כי מ' פרצוף שלם מ"ס כל א' כלולה מ' ושינה מגבורה שבמ' ובחי' עשירית דמ' דמ' יורדת מות ומגבורה שבמ' ע"ס נקודה אחרונה של גתנה"ם א"כ נ"ט בחינת חיים ונקודה אחרונה יורדת מות. א"מ (נ"א).

⁶ פי' כדי להרחיק האדם מהקלי' שהם דרגא דמותא לכך לא ישן רק ס' נשמי חסר חד על דרך ועשו סייג לתורה (מ"מ).

⁷ פירוש שאפי' ישתקע בשינה אינה יורד כ"א המדרגה הא' טעם מיתה וז"ש טעים ולא יותר (נ"א).

פרשת ויגש

<p>איהו (>אינהו<) נשמי עלאין ואילין רוא דלהון דתליין בהון חיי ומכאן ולתתא רוא דמותא הוא ועל דא דוד מלכא הוה משער שעורא דליליא בגין דיתקיים בחיים דלא ישלוט ביה טעמא דמותא וכד אתפליג ליליא הוה דוד מתקיים באתריה בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא¹ אתער בעא דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אהרא באתר דמותא²</p>	<p>הוא) נשימות עליונות, ואלו הסוד שלהן, שהחיים תלויים בהם. ומכאן ולמטה הוא סוד המות. ועל כן דוד היה משער את שיעור הלילה כדי שיתקיים בחיים, שלא ישלוט בו טעם המות, וכשנחלק הלילה היה דוד עומד במקומו, משום שכאשר מתעורר חצות הלילה והכתר הקדוש מתעורר, צריך שלא ימצא את דוד קשור במקום אחר, במקום המות.</p>
<p>בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער ובר נש [ד]נאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמאריה הא איהו אתקשר ברוא דמותא ומתדבק באתר אהרא ועל דא דוד מלכא הוה קאים לאשגחא ביקרא דמאריה תדיר חי לגבי חי ולא נאים בשינתא לטעמא טעמא דמותא ובגין כך הוה מתנמנם כסוס שתין נשמי ולא בשלימו³</p>	<p>משום שכאשר נחלק הלילה והקדושה העליונה מתעוררת, ואדם שישן במטתו ולא מתעורר להשגיח בכבוד רבונו, הנה הוא נקשר בסוד המות, ונדבק למקום אחר, ועל כן דוד המלך היה עומד להשגיח בכבוד רבונו תמיד, חי אצל חי, ולא נרדם בשינה לטעום טעם המות, ולכן היה מתנמנם כמו סוס, ששים נשימות, ולא בשלמות.</p>
<p>אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוה אמרו ליה מה שמך א"ל חזקיה א"ל יתיישר הילך ויתתקף אורייתך יתיבו אמר רבי יהודה הואיל ושרית אימא לן מהני רזין עלאין דקאמרת⁴ פתח ואמר (משלי ג יט) יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה תא חזי כד ברא קב"ה⁵ עלמא⁶ חמא דלא יכיל לאתקיימא עד דברא אורייתא⁷ בגין דמנה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין ובה קיימי עלאי ותתאי הה"ד יהו"ה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה דהא בחכמה קיימין כל קיומין דעלמא וכלהו נפקי מגוה</p>	<p>באו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו. אמרו לו, מה שמך. אמר להם, חזקיה. אמרו לו, יישר כחך ותתחזק תורתך. ישבו. אמר רבי יהודה, הואיל והתחלת, אמור לנו מאלה סודות עליונים שאמרת. פתח ואמר, "ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה". בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ראה שלא יכול לעמוד, עד שברא את התורה, משום שממנה יוצאים כל הנהגות העליונים והתחתונים, ובה עומדים עליונים ותחתונים. זהו שכתוב "ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה", שהרי בחכמה עומדים כל הקיומים של העולם, וכולם יוצאים מתוכה.</p>

¹ פי' לאה שמתעוררת בחצות כדי להזדווג עם יעקב א"נ כתרא קדישא היא רחל שיורדת לבריאה בחצות ויש לה נחת רוח בתורת הצדיקים (מ"מ).

² (פירוש דישרן אחר חצות נתקשר במיתה אבל ס' נשמי אינו כ"א טעם מיתה ודלא כהרמד"ל ומאי דק"ל איך אפשר לשער נ"ט ל"ק דאפשר ע"י כונה או יחוד רמז כ"י) ואני שמעתי מחכם אחד שמנה ס' נשמי הסו"ס והם פחות משעה ודלא כהרמד"ל שכתב שהם ששה שעות (מא"י) (נ"א).

³ לפי' נקרא סו"ס שהו"ו חיים וז"ש סו"ס שנותן חיים בין ס' לס' בין ס' נשמי לתחלת ס' שאחריהם ע"כ הוא"ו באמצע. א"מ (נ"א).

⁴ והתחלת לדבר הגד לנו מסודות עליונות שאמרת (ד"א).

⁵ א"ס (מ"מ).

⁶ עולם האצילות (מ"מ).

⁷ פי' דאיהי דינין תקיפין עד דברא אורייתא התלבשות יסוד אבא תוך גופא דז"א בסוד נובלת חכמה שלמעלה תורה ואז יכלה העולם מלכות להתקיים כי לולא התלבשות הנזכר לא היה למלכות יסוד הנק' ארץ וז"ש ה' בחכמה יסד ארץ (זהר הרקיע). אבא כי יסוד אבא נקרא תורה כמ"ש הרב באוצ"ח וז"ש דהא בחכמה קיימין כל קיומי דעלמא וכולהו נפקי מגוה (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>דבר אחר יהו"ה בחכמה יסד ארץ¹ עלמא עלאה² לא אתברי אלא מגו חכמה³ ועלמא תתאה⁴ לא אתברי אלא מגו חכמה [תתאה]⁴ וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה תתאה כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק ולא אתתקן בזמנא חדא אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה והיינו רזא דכתיב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו⁵ וכי סלקא דעתך דגריעותא איהו משמים אלא השיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו <וחביבותיה> לגבי דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא לא דמי בעיניו דאינון מתתקנן כדקא יאות בגין דרחימותא דלהון לגביה ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא⁶ <ויומא> תדיר בלא פסיקו בגין לאנהרא לון תדיר⁷ ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו בלחודוי לא כתיב אלא לא זכו בעיניו</p>	<p>דבר אחר, "ה' בחכמה יסד ארץ", העולם העליון לא נברא אלא מתוך החכמה העליונה, והעולם התחתון לא נברא אלא מתוך החכמה התחתונה, וכולם יוצאים מתוך החכמה העליונה ומתוך החכמה התחתונה. "כונן שמים בתבונה". "כונן", מה זה כונן, אלא "כונן" כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקן אותו. והיינו סוד הכתוב "ושמים לא זכו בעיניו". וכי תעלה על דעתך שהחיסרון הוא משמים, אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותו אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקן אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתוקנים כראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל כן "לא זכו בעיניו". לא כתוב "לא זכו" לבדו, אלא "לא זכו בעיניו".</p>
<p>ובגין כך כונן שמים בתבונה מאן שמים דא הוא רזא דאבהן ורזא דאבהן דא הוא יעקב דאיהו כללא דלהון בגין דיעקב תושבתתא דאבהן⁸ איהו ואיהו קיימא לאנהרא על עלמא⁹ ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי¹⁰ נפק מניה ענפא חדא¹¹ שפירא בחיזו וכל נהורין מיניה נפקין וכל שבעא ומשח רבו לאנהרא לארעא ומאן איהו דא יוסף הצדיק דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא</p>	<p>ולכן "כונן שמים בתבונה". מי "השמים", זה הסוד של האבות, והסוד של האבות זהו יעקב, שהוא הכללות שלהם, משום שיעקב הוא הבחיר שבאבות, והוא עומד להאיר על העולם. ומשום שהוא הסתלק לתוך העולם הבא, יוצא ממנו ענף אחד יפה למראה, וכל האורות יוצאים ממנו וכל השובע ושמן המשחה להאיר לארץ, ומי הוא, זה יוסף הצדיק, שהוא נותן</p>

¹ בינה (מ"מ).

² הנה חכמה עלאה אבא וחכמה תתאה אימא חכמה דז"א דבה אתברי עלמא מלכות, אבל ז"א עלמא עילאה נאחז באבא עילאה ומשם היה יסודו הראשון ואח"כ התכוננת היה בתבונה ולא בבינה שנכנסו נה"י דתבונה בסוד ד' מוחין תוך רישא דז"א הנק' שמים וידוע כי השוקיים הם כוונת הגוף המקיימים אותה (זהר הרקיע). אבא (מ"מ).

³ בי"ע (מ"מ).

⁴ מלכות דאצילות (מ"מ).

⁵ עי' ע"ח שער יד פרק ד' שד"ז שהז"א חסר ואו"א תמיד נותנים לו מוחין, הוא לשם חיותם ועי' פנחס רלט ע"ב (ביאורים ח"ב כח ע"ד). והאימא מייפה ומתקנת את הזו"ן תמיד (דע"ה ח"ב קמא ע"ד), והיא ממוצעת בין ג"ר לז"ת ולכן על ידיה כל העליות והתיקונים דזו"ן (כללים ח"ב נג ע"א).

⁶ כאן רואים את התיקון התמידי מאימא לזו"ן (הקוד"ש לט ע"א), והוא בעצם יחוד של בינה בז"א (כללים ח"א סז ע"ד).

⁷ ועיין עוד בפ' פנחס רלט ע"א וע"ב (לש"ו).

⁸ פי' לפי שיסוד דאו"א מתגלה תוך ת"ת דז"א לכך נק' יעקב שהוא ת"ת תושבתתא דאבהן (מ"מ).

⁹ פי' מלכות (מ"מ).

¹⁰ פי' שעולה בסו דמ"ן לאימא כדי לגרום או"א (מ"מ).

¹¹ פי' יסוד דז"א כי כתב הרב שיסוד דז"א אינו נתקן אלא מהארת החר"ג המגולים שביסוד דאימא, ומהארת המוחין ג"כ זז"ש "ובגין דאיהו אסתלק" וכו', לקבל המוחין, לכך נפיק מניה ענפא חדא שהוא יסוד המוחין שיקבל (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>ועלמא מניה אתון ובגין כך קב"ה כל מה דעבד בעלמא כלא איהו ברזא עלאה וכלא כדקא חזי</p>	<p>שובע לכל העולם, והעולם נזון ממנו. ולכן כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בעולם, הכל הוא בסוד עליון, והכל כראוי.</p>
<p>אדהכי אתא רבי אלעזר כיון דחמא לון אמר ודאי שכינתא הכא במאי עסקיתו אמרו ליה</p>	<p>בינתיים בא רבי אלעזר. כיון שראה אותם, אמר, ודאי שהשכינה כאן. (אמר להם) במה עסקתם. אמרו לו</p>
<p>רז/ב</p>	
<p>כל עובדא אמר ודאי שפיר קאמר אבל אינון שתין נשמי¹ ודאי שתין נשמי אינון דחיין בין לעילא בין לתתא ומכאן ולהלאה איכא שתין נשמיין אחרנין דאינון כלהו מסטרא דמותא ודרגא דמותא עלייהו ואקרונ דורמיטא² וכלהו טעמא דמותא ובגין כך דוד מלכא הוה איהו מתדבק באינון שתין נשמיין דחיין ומתמן ולהלאה לא נאים כלל הדא הוא דכתיב (תהלים קלב ד) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה ועל דא שפיר קאמר בגין דיקום דוד חי בסטרא דחי ולא בסטרא דמותא יתבו כלהו ואשתדלו באורייתא ואתחברו כחדא</p>	<p>את כל המעשה. אמר ודאי שיפה אמר, אבל אותם ששים הנשימות, ודאי ששים נשימות הן של חיים, בין למעלה בין למטה. מכאן והלאה יש ששים נשימות אחרות שהן כולן מצד המות, ודרגת המות עליהן, ונקראות תרדמה, וכולן טעם המות. ולכן דוד המלך הוא היה נדבק באותם ששים הנשימות של חיים, ומשם והלאה לא ישן כלל. זהו שכתוב "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה". ועל כן יפה אמר, כדי שיקום דוד חי, בצד של החי, ולא בצד המות. כולם ישבו ועסקו בתורה והתחברו יחד.</p>
<p>פתח רבי אלעזר ואמר (שם פח ב) יהו"ה אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך תא חזי דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן לחדוה דמלכא ומטרוניתא ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא בגין דהאי איהו שבתא דמהימנותא דאתחזי בארעא דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא כמה מלאכין עלאין בכמה זינין דקא משבחן בליליא בכל סטריין [וכהאי גוונא] [וכהנא] לתתא בארעא מאן דמשבח ליה לקב"ה³ בארעא בליליא בעי ביה [קב"ה נ"א כליליא קב"ה] וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחן ליה לקב"ה כלהו צייתין להווא דקא משבח ליה בליליא בארעא⁴ דהאי תושבתתא איהו בשלימו לסלקא יקריה דקב"ה מתתא ולזמרא בחדוה דיחודא</p>	<p>פתח רבי אלעזר ואמר, "ה' אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך". בא וראה, דוד המלך היה קם בחצות הלילה ועוסק בתורה בשירים ותשבחות לשמחת המלך והמלכה, וזו היתה שמחת האמונה בארץ, משום שזהו השבח של האמונה שנראה בארץ. שהרי למעלה פותחים בשמחה שירה, כמה מלאכים עליונים בכמה מינים שמשבחים בלילה בכל הצדדים. כדוגמא זו למטה בארץ, מי שמשבח את הקדוש ברוך הוא בארץ בלילה, בו חפץ (רוצה) הקדוש ברוך הוא, וכל אותם המלאכים הקדושים שמשבחים את הקדוש ברוך הוא, כולם מקשיבים לאותו שמשבח אותו בלילה בארץ, שהשבח הזה הוא בשלמות, להעלות את כבוד הקדוש ברוך הוא מלמטה ולזמר בשמחה של היחוד.</p>

¹ פי' רבי אלעזר הסכים לסברת ההוא גברא הפך מר' יוסי אבל פליגי עליה בהאי שלדעת ההוא גברא נ"ט דווקא ולר"א ס' שלמים שכיון שהם נגד ו"ק דז"א שנקרא ס' נשמי דחיי אין צריך לעשות הרחקה (מ"מ).

² הוא תרגומו של תרדמה (ד"א).

³ רחל (מ"מ).

⁴ פי שהמלכות ומלאכי השרת הם מקשיבים לתורת הצדיקים שלומדים בעולם הזה ויש לה נחת רוח כמ"ש הרב בכוונת ק"ש על המטה (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>תא חזי דוד מלכא כתב¹ (שם) יהו"ה אלה"י ישועתי וגו' יהו"ה אלה"י ישועתי איהו ישועתי בההוא יומא דאקדמית תושבחתא בליליא לגבך כדין איהו ישועתי ביממא ותא חזי דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא כדין אתקף בתקיפו ביממא בסטרא דימינא דהא חוטא חד נפקא מסטרא דימינא² וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה ועל דא אמר יהו"ה אלה"י ישועתי³ יום צעקתי >וגו'< (בליליא נגדך) ובגין כך אמר (שם קטו יז) לא המתים יהללו יה⁴ לא המתים⁵ בגין דאצטריך לשבחה חי לחי⁶ ומת לחי לאו הכי⁷ דכתיב לא המתים יהללו יה ואנחנו נברך יה⁸ דהא אנן חיין ולית לן חולקא בסטרא דמותא כלל חזקיהו אמר (ישעיה לח יט) חי חי הוא יודך כמוני בגין דחי אתקרב לחי דוד מלכא איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים ומאן דאתקריב לגביהו) איהו חי דכתיב (דברים ד ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כלכם היום וכתוב (ש"ב כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים >מקבצאל< (מקבציאל)⁹</p>	<p>בא וראה, דוד המלך כתב, "ה' אלהי ישועתי" וגו'. "ה' אלהי ישועתי", מתי הוא "ישועתי". באותו יום שהקדמתי שבח בלילה אצלך, אז הוא ישועתי ביום. ובא וראה, שהרי בלילה מי שמשבח את רבונו בשבח של התורה, אז מתחזק בחוזק ביום בצד הימין, שהנה חוט אחד יוצא מצד הימין, ואז נמשך עליו ומתגבר בו, ועל כן אמר "ה' אלהי ישועתי יום צעקתי" וגו'. ולכן אמר "לא המתים יהללו יה". "לא המתים", משום שצריך לשבח חי לחי. ומת לחי לא כן, שכתוב "לא המתים יהללו יה", "ואנחנו נברך יה", שהרי אנו חיים, ואין לנו חלק בצד המות כלל. חזקיהו אמר, "חי חי הוא יודך כמוני", משום שחי מתקרב לחי. דוד המלך הוא חי, והקירבה שלו לחי העולמים, ומי שנקרב אליו הוא חי, שכתוב "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום", וכתוב "ובניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל".</p>
--	---

¹ אעפ"י שהפסוק אמרו בשם עצמו, אין כוונתו עליו דוקא, כי הוא מדה יתירה היתה בו יותר מעולה שלא היה ישן יותר משינת הסוס כנז"ל, אבל לא באלה הדברים כי אם לזרז את כל האדם ולכן אמר כתב, כלומר שישאר לזכר ולמוסר מפני שזה דבר ראוי לכל אדם לעשות [לאשתדל בשבחה דאורייתא בלילה] (רמ"ז).

² חוט של חסד ה"ס שליש ראשון של החסד שהוא כ"ד בגי' חו"ט ע"ה, ואמנם ידוע ששליש של יסוד אבא הוא היוצא מיסוד אי' שבחזה זעיר ומגיע עד יסוד זעיר, וידוע שיסוד נקרא ו' זעירא שהוא מילוי ו"ו והוא כמין חוט, וזה החסד תופר ומחבר כל העולמות, וכו' נפקא מסטרא דימינא, דייקא נפקא שכן הוא יוצא חוץ ליסוד בינה, וגם כי הוא שם באמצע בתוך ת"ת זעיר, מכל מקום מקורו ועצמותו הוא מסטרא דימינא שכן אבא הוא ראש לכל צד ימין (רמ"ז).

³ אלה"י גי' מ"ו שהוא ב' פעמים חו"ט, והוא מילוי ע"ב שסודו מתפשט בנה"י דזעיר כנודע מכוונת אלקי אברהם וכו'. והעיקר הוא הו"ה, והרי ה' אלק"י שעולה ע"ב והוא חס"ד. וגם בזה יכון לומר נפקא, שכן מילוי מ"ו יוצא למטה מתוך הויות שבחג"ת זעיר שה"ס גומל חסדים טובים, גומ"ל גי' ג' הויות כנודע ליודעים (רמ"ז).

⁴ פי' בגין כך שצריך וראוי לאדם להתעורר משינתו קודם שיעיר השחר (רמ"ז).

⁵ שהם הנשקעים בשינה שהיא אחד מששים במיתה שעיקרו לחיצונים שאין להם כח לעורר ולהמשך שפע מן הקדושה (רמ"ז).

⁶ הוא האדם הישראלי שהוא מקבל השפע מיסוד הנקרא ח"י, ח' פעמים י' יסוד, וגם ח"י נוטריקון ח'כמה י'סוד כנז"ל. ועוד י"ל שהצדיק הקם בחצות מאריך היום ח"י שעות (רמ"ז).

⁷ שתפלותם (או"ה) זבחי מתים ומשם מושפע להם שפעם (רמ"ז).

⁸ סודו יסוד או"א המקננים באצילות ובריאה, ושם חלק ישראל שנשמותם עולה אל גן עדן העליון ומשם מושכת האור מן האצילות, אבל החיצונים אין להם שום אחיזה אלא ביצירה ועשיה ולפעמים ממלכות הבריאה ולא יותר. וזה מה שאמרו רז"ל אין השם שלם והכסא שלם עד שימחה וכו'. והנה הא' של כס"א אמר הרב זלה"ה שהוא מלכות הבריאה, כי הנה הכ' חו"ב והס' ו"ק והא' מלכות, והשם חסר ו"ה שהוא היצירה והעשיה שחסרה שלימותו מפני החיצונים המונעים התפשטות אורם כראוי. אבל י"ה הנזכר הוא דוקא לישראל, וז"ש לא המתים יהללו, דהיינו העלאת מ"ן לשם, אבל אנחנו נברך, לא מבעיא שנהללנו אלא אפילו נברך שהוא להרבות כחם דהיינו סוד ברוך כנודע (רמ"ז).

⁹ עי' לעיל ו ע"א.

פרשת ויגש

<p>פתח אותו היהודי אחריו ואמר, "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך". וכי לא מברכים את הקדוש ברוך הוא טרם נאכל, והרי יש לנו להקדים בבוקר, ולסדר את השבח שלו (של רבונו) כראוי, ולברך את שמו טרם שיברך מישהו אחר בעולם, וכתוב "לא תאכלו על הדם", שאסור לו לאכול טרם שיברך את רבונו, ועכשיו כתוב "ואכלת ושבעת וברכת". אלא זו הברכה של תפלת היחוד, וזו ברכת המזון, להראות כלפי דרגת האמונה שבע כראוי. ואז צריך לברך אותו כראוי, שאותה הדרגה של האמונה תתרווה ותתברך, ויתמלא שמחה מהחיים שלמעלה כמו שצריך, כדי לתת לנו מזונות. שהרי קשים מזונותיו של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כמו קריעת ים סוף. למה, משום שהמזון של העולם שלמעלה הוא, ששנינו, בני חיים ומזונות וכו'. ולכן קשים לפנינו מזונות העולם. שהרי הדבר תלוי במזל, שיוצאים ממנו מזונות וחיים ובנים. ולכן קשים לפנינו המזונות של העולם, שהרי זה לא עומד ברשותו עד שהוא יברך. כדוגמא זו הזוגים של העולם קשים לפנינו, והכל משום שרקיע וילון אינו משמש כלום, וכל שכן הדברים הללו שעומדים למעלה במקום אחר, ועל כן צריך לברך.</p>	<p>פתח ההוא יודאי אבתריה ואמר (דברים ה י) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך וכי לא מברכין ליה לקב"ה עד לא ניכול והא אית לן לאקדומי בצפרא ולסדורי [שבחיה]¹ (שבחא דמאריה) כדקא יאות ולברכא בשמיה עד לא יברך לאחרא בעלמא וכתבי (ויקרא יט כו) לא תאכלו על הדם אסיר ליה למיכל עד לא יברך למאריה והשתא כתיב ואכלת ושבעת וברכת אלא דא ברכתא דצלותא דיהודא² ודא ברכתא דמזונא³ לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבע כדקא יאות וכדין בעי לברכא ליה כדקא יאות דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויתברך ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה דאצטריך בגין למיהב לן מזוני דהא קשיין מזוני דבר נש קמי קב"ה כקריעת ים סוף מאי טעמא בגין דמזונא דעלמא (ד)לעילא הוא⁴ דתנן בני חיי ומזוני וכו' ובגין כך קשיין קמיה מזוני דעלמא דהא במזלא תליא מילתא דמניה נפקי מזוני וחיי ובני ובגין כך קשיין קמיה מזוני דעלמא דהא לאו ברשותיה קיימא עד דיתברך איהו כגוונא דא זוגין דעלמא קשיין קמיה וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש כלום⁵ וכל שכן אלין מלין דקיימין לעילא באתר אחרא ועל דא אצטריך לאתברכא</p>
<p>תא חזי כל זוגין דעלמא קשיין קמיה האי דרגא בגין דכד [האי] זוגא קדישא אשתכח כל</p>	<p>בא וראה, כל הזוגים של העולם קשים לפני הדרגה הזו, משום שכאשר הזוג הקדוש הזה נמצא,</p>
<p>ר/ח/א</p>	
<p>נשמתין⁶ נפקין מגו האי מזלא לעילא⁷ דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק⁸ וכד תיאובתא אשתכח מלרע לעילא⁹ כדין פרחין נשמתין¹⁰ ואתיהיבו</p>	<p>יוצאות כל הנשמות מתוך המזל הזה למעלה, שהוא אותו נהר ששופע ויוצא. וכאשר ההשתוקקות נמצאת מלמטה למעלה, ואז פורחות הנשמות, ונותנות</p>

¹ מהכא משמע קצת כדעת הרמב"ם דמ"ע דאורייתא להתפלל כאשר יראה המעיין (נ"א).
² פי' עיקר התפילה הוא להמשיך מוחין מאור"א לזו"ן וליעקב ולאה כמ"ש הרב בכוונת העמידה, ועולם הבא שהיא בינה אין בה אכילה ולא שתייה ולכן אסור לאכול קודם התפילה (מ"מ).
³ פי' ברכת המזון היא במלכות ולכן יברך אחר אכילה ושתיה כדמפרש טעמא (מ"מ).
⁴ וזהו דקדוק פותח את ידך רמז לעמלא עלאה כמו שדרש הנני יוסף על ימינך ודו"ק היטב (נ"א).
⁵ עי' פרשת ויחי רלו ע"ב ופר' שמות י ע"ב (הגהות הגר"א).
⁶ בין זכרים בין נקבות נפקין מהאי מזלא ג' ראשונות, סוד ראש שמהמוח נובע כח הזרע, ומשם יוצאות נשמות זכרים משלש ראשונות בבחי' הת"ת ונקבות בבחי' המלכות משם (אור יקר).
⁷ טעם שנקרא היסוד מזלא, עי' בפרשת וירא בדף קטו כי שם הארכנו (מ"מ).
⁸ הנשמות מבינה כאומרו ונשמת שדי תבינם, אמנם נמשכות מסוד המזל שם נגרות ע"י היסוד כעין הזרע שנעקר מן המוח דרך החוט השדרה ליסוד האמה (אור יקר).
⁹ דהיינו שהמלכות מעוררות ממטה למעלה, כדין היסוד מזריע בה זרע היורה כחץ (אור יקר).
¹⁰ ואתיהיבו כולהון ע"י הזוג (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>כלהו כלילין דכר ונוקבא¹ [כחדא] בהאי דרגא ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא חזי ליה² ולבתר קשין קמי האי דרגא להברא לון כקדמיתא בגין דלא מתחברן בר כאינון ארחי דבר נש³ וכלא לעילא תליין⁴ ועל דא קשין קמיה כקריעת ים סוף דהא קריעת ימא⁵ לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו⁶ וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אתבקע⁷ ואתפתח ובגין כך כלא תליא לעילא ובעינן לברכא ליה⁸ ולמיהב ליה תוקפא מתתא בגין דיתברכא מלעילא ויתתקף כדקא חזי ועל דא כתיב (דברים ח י) וברכת את יהוה את דייקא⁹</p>	<p>כולן כלולים מזכר ונקבה יחד בדרגה הזו, ואחר כך הוא מפריד אותן, כל אחת ואחת למקומה כראוי לה. ואחר כך קשים לפניו הדרגה הזו לחבר אותם כבראשונה, משום שאין מתחברים, רק כאותם דרכי האדם, והכל תלויים למעלה. ועל כן קשים לפניו כקריעת ים סוף. שהרי קריעת הים שיפתחו בו שבילים היא למעלה, וכמו שנפתחים בו שבילים ודרכים, כך נבקע ונפתח. ולכן הכל תלוי למעלה. וצריכים לברך אותו ולתת לו חוזק מלמטה כדי שיתברך מלמעלה ויתחזק כראוי, ועל כן כתוב "וברכת את ה'", דוקא "את".</p>
<p>ולגבי האי אתר אצטריך לאחזאה קמיה שבעא <ונהירו> (ונהירין) דאנפין ולגבי סטרא אחרא¹⁰ בזמנא דאיהי שלטא בעלמא בעי לאחזאה קמיה כפנא דההוא דרגא רעב איהו ואתחזי לאחזאה קמיה כפנא ולא שובעא¹¹ הואיל ושבע לא שלטא בעלמא ועל דא (שם) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך אמר רבי אלעזר הכי הוא ודאי והכי אצטריך</p>	<p>וכלפי המקום הזה צריך להראות לפניו שובע והארת פנים, וכלפי הצד האחר, בזמן ששולט בעולם, צריך להראות לפניו רעב, שאותה הדרגה היא של רעב, וראוי להראות לפניו רעב ולא שובע, הואיל והשובע לא שולט בעולם, ועל כן "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך". אמר רבי אלעזר, כך זה ודאי וכך צריך.</p>
<p>אמר רבי יהודה¹² זכאין אינון צדיקייא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא בגין דידיעי</p>	<p>אמר רבי יהודה, אשריהם הצדיקים שקרבתם היא שלום בעולם, משום שיודעים לייחד את היחוד ומקרבים קורבה להרבות שלום בעולם, שהרי יוסף ויהודה</p>

¹ כח הזכר יעשה זכר וכח הנקבה יעשה נקבה, ויתקשרו נשמות כלולות זכר ונקבה במלכות, והמלכות פריש לון בעת צאתם מהיכל לבנת הספיר ולמטה, דהיינו פתח לידת הנשמות לתחתונים (אור יקר).

² שיש מי שבניו זכרים וזוכה לנשמת הזכר, ויש מי שבניו נקבות וזוכה לנשמת הנקבה, והנשמות יורדות לפי הטהרה והזכות, ואח"כ הנשואין לפי מעשה בני אדם, פעמים זה עולה וזה יורד, זה עני וזה עשיר, זה בסוף העולם וזה בסופו, כמה קושי יהיה והשוותם שיזדמנו זה לזה (אור יקר).

³ ועם כל זה שאנו רואים בזווגין מקרי בני אדם (אור יקר).

⁴ שעושה סולמות ויבואם להזדווג מקצה העולם וישוים כפי מעשיהם (אור יקר).

⁵ היא המלכות, קריעה זה היינו שיכנסו בתוכה הנתיות העליונות וישקיטו דיניה ויבקע בנתיבות דהיינו "ב שבילין דימא לעבור י"ב מקורות עליונות (אור יקר). מלכות (מ"מ).

⁶ פ' ע"י עתיקא קדישא, ועי' פרשת בשלח (מ"מ).

⁷ לתחתונים (אור יקר).

⁸ אנחנו התחתונים כפי הבחינה שנרצה שישפיע בה, ועתד אחר אכילה ההשפעה היא מזוני וצריך לפתוח לה המקורות העליונים, צריך להראות עושר ושבע (אור יקר).

⁹ היינו מלכות, והיינו להשפיעה מן המלכות העליונות השבעות העשירות, וצרך שנחזיקה שינק מהם ולכך צריך להראות שבעא (אור יקר).

¹⁰ בימי רעבון שהיא שליטת המלכות בעולם ע"י החצונים צריך להראות רעב מעין המדה המנהגת השולטת, והחצונים שולטים ויקטרגו עליו אם יראה בהפך מדתם, שהוא מכחישם בהיותו מראה שבע לפי מדת הרעב, ומעין זה הוא ענין התפלה, שהמלכות עניה קדושה צריך להראות עוני ודלות (אור יקר).

¹¹ וכן פ' בפסוק ויאמר יעקב אל בניו למה תתראו בפ' מקץ, ודרך כלל צריך להתנהג כפי המדה השולטת בבקר בדינו למלכות רעבה, ביום אחר מזוניו שבע במלכות השבעה עם הת"ת בימי רעבון רעב במלכות שהיא מנהגת בחצונים (אור יקר).

¹² מפני שקבוץ ארבעתם הרבה שלום התורה וכל מה שיתקברו [ויתחדו] יוסיפו תורה ויוסיפו שלום ויוסיפו יחוד וקשר בספירות העליונות (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>ליחודא יחודא ומקרבי קורבא לאסגאה שלמא¹ בעלמא² דהא יוסף ויהודה עד לא אתקרבו דא עם דא לא הוה שלמא כיון דאתקרבו יוסף ויהודה כחדא כדין אסגיא שלמא בעלמא וחידו³ אתוסף לעילא ותתא כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתכחו כחדא ביה ביוסף וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא כמה דאוקימנא דכתיב (בראשית מד יח) ויגש אליו יהודה</p>	<p>בטרם התקרבו זה עם זה, לא היה שלום. כיון שהתקרבו יוסף ויהודה יחד, אז הרבו שלום בעולם, והשמחה נוספה למעלה ולמטה, כמו שהקורבא של יהודה ויוסף, וכל השבטים נמצאו יחד עם יוסף, ואותה הקורבא הרבתה שלום בעולם, כמו שבארנו שכתוב "ויגש אליו יהודה".</p>
<p>ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגו' (שם מה א) רבי חייא פתח ואמר (תהלים קיב ט) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד תא חזי קב"ה ברא עלמא⁴ ואשליט עליה לאדם⁵ דיהא מלכא על כלא⁶ והאי בר נש מתפרשן מניה בעלמא כמה זינין מנהון צדיקיא ומנהון רשיעיא מנהון טפשיין ומנהון חכימין וכלהו אתקיימו בעלמא עתירין ומסכנין וכלהו בנין למזני² אלין באלין למזני³ צדיקיא עם רשיעיא למזני⁴ חכימין עם טפשיין למזני⁵ עתירין עם מסכנין דהא בנין כך זכי בר נש לחיי עלמא ואתקשר באילנא דחיי ולא עוד אלא דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמין דכתיב (שם ג) וצדקתו עומדת לעד⁷ (שם ט) פזר נתן לאביונים⁸ רבי אלעזר אמר כד ברא קב"ה עלמא קאים ליה על סמכא חד⁹ וצדיק שמייה והאי צדיק איהו קיומא דעלמא ודא איהו דאשקי וזן לכלא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ומשם יפרד מהו יפרד אלא ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר</p>	<p>"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו" וגו'. רבי חייא פתח ואמר, "פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד". בא וראה, הקדוש ברוך הוא ברא את העולם והשליט עליו את האדם שיהיה מלך על הכל. ומאדם הזה נפרדים בעולם כמה מינים, מהם צדיקים ומהם רשעים, מהם טפשיים ומהם חכמים, וכולם מתקיימים בעולם, עשירים ועניים, וכולם כדי לזנון אלו באלו, לזנון צדיקים עם רשעים, לזנון חכמים עם טפשיים, לזנון עשירים עם עניים, שהרי לכן זוכה האדם לחיי העולם ונקשר בעץ החיים. ולא עוד, אלא שהנה הצדקה שהוא עושה, עומדת לעולמים, שכתוב "וצדקתו עומדת לעד". "פזר נתן לאביונים". רבי אלעזר אמר, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו על עמוד אחד ושמו צדיק, והצדיק הזה הוא הקיום של העולם, וזהו שמשקה זון לכל, שכתוב "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". "ומשם יפרד", מה זה</p>

¹ יחוד (אור יקר).

² במלכות (אור יקר).

³ מצד הבינה (אור יקר).

⁴ המון הנמצאות שיעקרו במלכות (אור יקר).

⁵ שהוא כעין הת"ת השולט על המלכות והמון הנמצאות (אור יקר).

⁶ מלך על המלכות, וכמו שהת"ת מסתעף לכמה ענפים, כך האדם הזה מתפרשן מניה בעלמא כמה זינין, והם ג' בחי' הא' צדיקים מן האמצע. הב' חכמים מן הימין. הג', עשירים מן המשאל, וכנגדם למטה ירדו ג' הפכים רשעים טפשיין עניים (אור יקר).

⁷ כל המצות שאדם עושה, הם נרשמים באות אחד של כ"ב אתון המיוחד לאותה המצוה. והנה אותו האות מאיר במצחו, וזה הוא בזמן שעושה המצוה, ותכף מסתלק ונבלע בפנים, אבל אם עשה מצוה של הצדקה, הנה האות שלה מאיר במצחו כל אותו השבוע. וזהו וצדקתו עומדת לעד, כי אינה נבלעת תכף כמו שאר האותיות של שאר המצות (ספר הליקוטים - תהלים קיב). ואפשר שגם המלכות מעלה מ"ן במצות הצדקה תמיד כמו שנרשמת במצח האדם תמיד (מ"מ).

⁸ דהיינו זה מפזר לג' בחי' אביונים אלו שפירשנו ובהיותו מפזר מתעלה מהיסוד ולמעלה, אביונים במלכות הרי מעלה א' (אור יקר).

⁹ על עמוד אחד והוא יסוד עולם שנא' וצדיק יסוד עולם (ד"א).

פרשת ויגש

<p>נמיל גנתא כלא ולבתר אתבדר ההוא משקיא לד' סטרינ דעלמא</p>	<p>"יפרד", אלא המזון ההוא והשקיה של הנהר ההוא הגן נוטל הכל, ואחר כך מתפזר השקיה ההוא לארבעה צדדים של העולם.</p>
<p>וכמה אינון דמצפאן לאתשקיא ולאנתזא מתמן כמה דאת אמר (תהלים קמה טו) עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו ובגין כך פזר נתן לאביונים דא צדיק צדקתו עומדת לעד¹ דא כנסת ישראל דבגין כך איהי קיימא ברוא דשלם בקיומא שלים (שם קיב י) רשע יראה וכעס דא מלכות עכו"ם תא חזי מלכות שמים איהי בי מקדשא לקיימא כל מסכני בנו צלא [דשרותא] דשכינתא וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה למיחן ולמיזן לכלא דכתיב פזר נתן לאביונים בגין כך גבאי צדקה נטלי אנרא לקביל [כלהו דיהבי צדקה] (כלא)</p>	<p>וכמה הם שמצפים להיות מושקים ולהזון משם, כמו שנאמר "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו". ולכן "פזר נתן לאביונים", זה צדיק. "צדקתו עומדת לעד", זו כנסת ישראל, שלכן היא עומדת בסוד של שלום, בקיום שלם. "רשע יראה וכעס", זו מלכות עובדי כוכבים ומזלות. בא וראה, מלכות שמים היא בית המקדש, לקיים כל העניים בתוך הצל של ראשית השכינה, והצדיק הזה הוא נקרא גבאי צדקה, לחן ולזון את הכל, שכתוב "פזר נתן לאביונים", לכן גבאי צדקה נוטלים שכר כנגד כל הנותנים צדקה.</p>
<p>תא חזי ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים אלין אינון כל דקיימי לאנתזא ולאתשקיא מניה ולא עמד איש אתו</p>	<p>בא וראה, "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים", אלו הם כל העומדים להזון ולהשקות ממנו. "ולא עמד איש אתו"</p>
<p>ר/ח/ב</p>	
<p>בהתודע² יוסף אל אחיו (בראשית מה א) [אתו] דא כנסת ישראל³ אחיו אלין שאר רתיבין חיילין⁴ דכתיב בהו (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי דבר אחר ולא עמד איש אתו בזמנא דקב"ה אתי לאזדווגא⁵ בכנסת ישראל בהתודע יוסף אל אחיו בזמנא דקב"ה הוה מתחבר בהו בישראל בגין דאינון נטלי בלחודיהו בלא חבורא דעמין עעכו"ם בהדיהו בגין כך (במדבר כט לה) ביום השמיני עצרת תהיה לכם דהא בזמנא דא איהו קב"ה בלחודי בחבורא חדא עם ישראל דכתיב בהו (תהלים קכב ח) אחי ורעי כמה דאוקמוה</p>	<p>בהתודע יוסף אל אחיו. "איתו", זו כנסת ישראל. "אחיו", אלו שאר המרכבות החיילות, שכתוב בהם "למען אחי ורעי". דבר אחר, "ולא עמד איש אתו", בזמן שהקדוש ברוך הוא בא להתחבר עם כנסת ישראל. "בהתודע יוסף אל אחיו", בזמן שהקדוש ברוך הוא היה מתחבר בהם בישראל, משום שהם נוטלים לבדם, ללא חיבור של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות עמם. לכן "ביום השמיני עצרת תהיה לכם", שהרי בזמן הזה הקדוש ברוך הוא לבדו בחיבור אחד עם ישראל, שכתוב בהם "למען אחי ורעי", כמו שבארוה.</p>
<p>רבי ייסא פתר קרא בזמנא דקב"ה יוקים לה לכנסת ישראל מעפרא ויבעי לאנקמא נקמתא מעממיא עעכו"ם כדין כתיב (ישעיה סג ג) ומעמים אין איש אתי וכתוב הכא ולא עמד איש אתו</p>	<p>רבי ייסא פתח את הפסוק, בזמן שהקדוש ברוך הוא יקים את כנסת ישראל מן העפר וירצה להינקם נקמה מעמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, אזי כתוב</p>

¹ פי' דמ' נקראת צדקה ור"ת צדקתו עומדת לעד צלע עומדת עמדה ונשאת לעד הוא ת"ת כמ"ש במ"ן וכן שמעתי שהוא פי' בנין עדי עד ודו"ק כי קצרתי (מא"ן) (נ"א).

² כאומרו והאדם ידע (אור יקר).

³ פי' ולא עמד איש לפני אתו שהיא השכינה שנקראת את ומחוברת עם ו' שהוא ז"א (מ"מ).

⁴ שהם מעצם המלכות שהם מבני ההיכל שעומדים שם, כאומרו למען אחי ורעי ואדרבה נא שלום בך, שהם סבת שלום הבית. ד"א איש החצוני באומות יוסף יסוד, אחיו ישראל קדושים, שזווגם בתוך המלכות והיינו שהנשמות הקדושות מעוררות הזווג ומקשרות הכל בסוד שמע וברוך שם, ואחר שאינו בכלל אחד מתגרש לחוץ (אור יקר). פי' הם חיילות ב"ע ושיעור הפסוק, ולא עמד איש לפני אתו שהיא השכינה בשעה שמשפיע יוסף שהוא היסוד לאחיו שהם ב"ע השפע ע"י המלכות (מ"מ).

⁵ פי' ולא עמד איש אתו, וד"א בשעה שרוצה להזדווג עם המלכות (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>בהתודע יוסף אל אחיו כד"א (שם ט) וינטלם וינשאם כל¹ ימי עולם² ולא יכול יוסף להתאפק (בראשית מה א)</p>	<p>"ומעמים אין איש אתי". וכתוב כאן, "ולא עמד איש איתו בהתודע יוסף אל אחיו", כמו שנאמר "וינטלם וינשאם כל ימי עולם". "ולא יכל יוסף להתאפק".</p>
<p>רבי חזקיה פתח ואמר (תהלים קכג א) שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא הזי אליך נשאתי את עיני וכתוב (שם קכא א) אשא עיני אל ההרים אלא דא לעילא⁴ ודא לתתא⁵ אשא עיני אל ההרים דא לעילא בגין לאמשכא ברכאן מעילא לתתא מאלין הרים עלאין לאמשכא מנייהו ברכאן לכנסת ישראל דאתברכא מנייהו⁶ אליך נשאתי את עיני למצפי⁷ ולחכאה לאנון ברכאן דנחתו מתמן לתתא היושבי⁸ בשמים דכל תוקפה⁹ וחילה¹⁰ וקיומה¹¹ איהו בשמים¹² בגין דכד יובלא אפתח מבועי¹³ דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים</p>	<p>רבי חזקיה פתח ואמר, "שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים". הפסוק הזה בארוהו ונתבאר. אבל בא וראה, "אליך נשאתי את עיני", וכתוב "אשא עיני אל ההרים". אלא, זה למעלה וזה למטה. "אשא עיני אל ההרים", זה למעלה, כדי להמשיך ברכות מלמעלה למטה, מההרים הללו העליונים למשך מהם ברכות לכנסת ישראל שמתברכת מהם. "אליך נשאתי את עיני", לצפות ולחכות לאותן ברכות שיורדות משם למטה. "היושבי בשמים", שכל תוקפה וקיומה וחילה הוא בשמים. משום שכאשר היובל פותח את המעינות של כל אותם השערים, כולם עומדים בשמים.</p>
<p>וכיון דשמים נטיל כל אינון נהורין דנפקי מיובלא כדין איהו זן ואשקי לה לכנסת ישראל</p>	<p>וכיון ששמים נוטלים כל אותם אורות שיוצאים מהיובל, אז הוא זן ומשקה את כנסת ישראל על ידי צדיק אחד. וכיון שזה מתעורר אליה, כמה הם שעומדים בכל הצדדים להיות מושקים ולהתברך משם, כמו שנאמר "הכפירים שואגים לטרף</p>

¹ כל דהיינו יסוד (אור יקר).

² להתקשר בבינה בו"ק והיינו יוסף (אור יקר).

³ וכתוב אשא, וקשי קראי אהדדי, חדא נשאתי, ואשא זה עתיד וזה עבר, שנית אליך או אל ההרים (אור יקר).

⁴ ההרים הם ו' טורין ברבין חג"ת נה"י שהם הרים שבהם הברכות, שהם מגדלים מזון אל החיה התחתונה דהיינו כנסת ישראל (אור יקר). חג"ת (מ"מ).

⁵ מלכות (מ"מ).

⁶ ולזה לא אמר נשאתי עיני, אלא אשא להמשיך הברכות למלכות, אמנם אליך נשאתי היינו צפיית התחתונים אליה למזונותם (אור יקר).

⁷ והנה תחלה יקדם זה שתמיד מחכה ונשיאות הראשון לפי שעה להמשיך, והנשיאות הזה תמיד מצפה ומחכה לאינון ברכאן (אור יקר).

⁸ המלכות (אור יקר).

⁹ מן הגבורה (אור יקר).

¹⁰ מן החסד (אור יקר).

¹¹ מן האמצע, והיינו שמים, אש ומים כלל שלשתם בת"ת (אור יקר). יראה כפל לשון תוקפהא הם הגבורות וחילהא הם החסדים, כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח, ות"א בחילא נמצא שהימין שהם החסדים נקראים חילא וקיומהא הם המוחין שקיום הגוף הוא ע"י המוחין (מ"מ).

¹² פי' ת"ת ז"א שכתרה הוא מהחזה דז"א ולמטה אחורי הת"ת (מ"מ).

¹³ הם ה' מקורות אלו שבתוכיותה שהם ה' ספירות חמשים שערי בינה, והיינו שהיא חמשים וכוללם בת"ת והת"ת עם החסד והגבורה והנצח וההוד ה' כולל חמשים, והיסוד כל כולל החמשים ומשפיעם למלכות ה"א בענין שהם מהחמשים בינה, לחמשים ת"ת בחמשים יסוד לחמשה מלכות (אור יקר). פי' יסוד דאימא הנקרא יובלא כמ"ש הרב ז"ל, והוא נפתח ומתגלה בת"ת דז"א. וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים כי ה' חסדים נקרא נ' שערי בינה, וכן ה' גבורות נקרא נ' שערי בינה כמ"ש הרב ז"ל והם מתגלים בת"ת הנקראים שמים, וז"ש דכל אינון תרעין כולהו קיימי בשמים (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>על ידא דצדיק¹ חד² וכיון דדא אתער לגבה כמה אינון דקיימין בכל סטריין לאתשקאה ולא תברכא מתמן כמה דאת אמר (שם קד כא) הכפירים שואגים³ לטרף ולבקש מא"ל אכלם וכדין איהי סלקא ברזא דרוזין כדקא חזי (ליה) ומקבלא עדונין⁴ מבעלה כדקא יאות וכלהו דקיימי בכל⁶ סטריין עמדי בלחודיהו כמה דאת אמר ולא עמד איש אתו דכתיב (בראשית מה א) ויקרא הוציאו כל איש מעלי⁵ ולבתר דאיהי מקבלא עדונין מבעלה כלהו אתשקיין לבתר ואתונו כמה דאת אמר (תהלים קד יא) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם</p>	<p>ולבקש מאל אכלם". ואז היא עולה בסוד הסודות כראוי (לו), ומקבלת עדונים מבעלה כראוי. וכל העומדים בכל הצדדים עומדים לבדם, כמו שנאמר "ולא עמד איש איתו", שכתוב "ויקרא הוציאו כל איש מעלי". ואחר שהיא מקבלת עדונים מבעלה, כולם מושקים לאחר מכן ונזונים, כמו שנאמר "ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם".</p>
<p>רבי יוסי פתח קרא באליהו דכתיב (מ"א יז כ) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה תא חזי תרי הוו דקאמרין מלין לקביל קב"ה משה ואליהו משה אמר (שמות ה כב) למה הרעות לעם הזה ואליהו אמר הרעות להמית את בנה ותרוייהו מלה חדא קאמרו מאי טעמא אלא רזא איהו משה אמר למה הרעות מאי טעמא אלא בגין דאתיהיב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עליהו דישראל הרעות יהבת רשו לסטרא אחרא דרע למשלט עליהו אליהו אמר הרעות יהבת רשו לסטרא דרע ליטול נשמתא דדא ודא הוא הרעות וכלא רזא חדא</p>	<p>רבי יוסי פתח הפסוק באליהו, שכתוב "ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה". בא וראה, שנים היו שאמרו דברים כנגד הקדוש ברוך הוא, משה ואליהו. משה אמר "למה הרעותה לעם הזה". ואליהו אמר "הרעות להמית את בנה". ושניהם אמרו דבר אחד. למה, אלא סוד הוא. משה אמר "למה הרעותה", למה, אלא משום שנתנה רשות לצד האחר לשלוט על ישראל. "הרעותה", נתת רשות לצד האחר של רע לשלוט עליהם. אליהו אמר "הרעות", נתן רשות לצד הרע ליטול נשמתו של זה, וזהו הוא "הרעות", והכל סוד אחד.</p>
<p>תא חזי אליהו אמר הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה בגין דקב"ה אמר ליה לאליהו הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה וכל שכן ביומי דכפנא הא אתאחיד באילנא דחיי וגרים ליה חיים ולבנוי והא אוקימנא והשתא אליהו אמר כל מאן דקיים נפשא בעלמא זכי ליה חיים וזכי</p>	<p>בא וראה, אליהו אמר, "הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה". משום שהקדוש ברוך הוא אמר לו לאליהו, הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך, וכל מי שזן ומפרנס למי שצריך לו, וכל שכן בימי רעב, הרי נאחז בעץ החיים, וגורם לו ולבניו חיים. והנה בארנו. ועכשיו אליהו אמר, כל מי שמקיים נפש בעולם, זוכה לו</p>

¹ פי' כי כל הארת החו"ג והארת המוחין יורדת עד היסוד בו ועולים ויוצאים דרך נקב האחור למלכות וז"ש איהו זן ואשקי לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק (מ"מ).

² נ"א דצדיק חי ונק' חי שהוא כולל ט' מדות מלמעלה למטה וממטה למעלה. א"נ דמשקה לכ"י ולכך נק' חי בסוד והקמותי את בריתי ז"ח. ומהרמ"ף פי' כן דחי בעת הזווג וגם פי' דיסוד אור ישר ט' ואור חוזר ט' חי והם דברי ז"ח ודור"ק (מא"י) (נ"א).

³ ומעוררים אותה אל הזווג, והיינו בבחינתה למטה בתחתונים, ועל ידי התעוררות זו היא מזדככת ועולה ברזי רזין זכוכך אחר זכוכך (אור יקר).

⁴ דהיינו נהר יוצא מעדן שסוד העדן מבינה ומעלה ולכך אין שם כניסה לשום א' אלא הם למטה נקראות חיתו שדי בערך הבחי' העליונות הפנימיות (אור יקר).

⁵ שאין ראוי שיהיו שם עת הזווג כעין וכל אדם לא יהיה באהל מועד וכו', ולזה ולא עמד איש אתו שכולם יוצאים עם היות שנתעלו בסוד בתולת אחריה רעותיה מובאות ומביאות עולות ומעוררות ויוצאות, ולא עמד איש אתו שם במלכות (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>לאתאחדא באילנא דחיי והשתא שלטא אילנא דמותא (בההוא) סטרא דרע על האלמנה דאנת פקדת למיזן לי בגין כך הרעות [נ"א למה הריעות] ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קב"ה תא חזי בזמנא דבר נש אזיל לימינא נטירו דקב"ה תדיר לגביה ולא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה והאי רע אתכפיא קמיה ולא יכיל לשלטא וכיון דנטירו דקב"ה אתעברא מניה¹ בגין</p>	<p>חיים, וזוכה להאחז בעץ החיים. ועכשיו שולט עץ המות, הצד של רע, על האלמנה שאתה צוית לזון אותי, לכן "הרעות" ("למה הרעתה"). ואם תאמר שרע לא נעשה לאיש מעם הקדוש ברוך הוא, בא וראה בזמן שאדם הולך לימין, שמירתו של הקדוש ברוך הוא תמיד אצלו, ולא יכול הצד האחר לשלוט עליו, והרע הזה נכנע לפניו ולא יכול לשלוט. וכיון ששמירת הקדוש ברוך הוא עוברת ממנו, משום</p>
רמ"א	
<p>דאיהו אתדבק ברע כדין ההוא רע כיון דחמי דלאו עמיה נטירו כדין שליט עליה ואתי לשיצאה ליה וכדין אתיהיב ליה רשו ונטיל נשמתיה משה אמר למה הרעות דאתיהיב ליה רשו² לסטרא דרע למשלטא עליהו דישראל למהוי בשעבודא דיליה דבר אחר³ למה הרעות דחמא כמה מנהון דהוו מתין ואתמסרו בסטרא דרע</p>	<p>שהוא נדבק ברע, אז אותו הרע, כיון שרואה שאין עמו שמירה, אז שולט עליו ובא להשמיד אותו, ואז נותנת לו רשות ונוטל את נשמתו. משה אמר "למה הרעותה", שנתנה רשות לצד הרע לשלוט על ישראל, להיות בשעבוד שלו. דבר אחר, "למה הרעותה", שראה כמה מהם שהיו מתים ונמסרו לצד הרע.</p>
<p>תא חזי בשעתא דטוב אתער⁴ דאיהו ימינא⁵ כל חידו⁶ וכל טיבו⁷ וכל ברכא⁸ משתכחן וכלא בחשאי איהי כמה דאוקמוה דאמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי ורזא דא בגין [נ"א דהאי איהו יחודא] דאיהו <כדין> (גזיר) יחודא כדקא חזי אמר רבי חייא וכי אליהו כיון דאיהו גזיר וקב"ה מקיים ואיהו גזיר על שמיא דלא לאחתא מטרא וטלא היך דחיל איהו מאיזבל דשדרת ליה דכתיב (מ"א יט ב) כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם ומיד דחיל וערק על נפשיה</p>	<p>בא וראה, בשעה שהטוב מתעורר, שהוא הימין, כל השמחה וכל הטוב וכל הברכות נמצאות, והכל הוא בחשאי, כמו שבארוה, שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, וזה הסוד, משום (שזהו יחוד) שאז הוא היחוד כראוי. אמר רבי חייא, וכי אליהו, כיון שהוא גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים, והוא גזר על השמים שלא להוריד טל ומטר, איך הוא פחד מאיזבל ששלחה לו, שכתוב "כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם", ומיד פחד וברח על נפשו.</p>
<p>א"ל רבי יוסי הא אוקמוה דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנוקא אשתכחת</p>	<p>אמר לו רבי יוסי, הנה פרשוה, שהצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנוק נמצא (לו) לעין, כדוגמא</p>

¹ כאן רואים שכל מיתנה אינה נמשכת בהעדר וסילוק החיים אלא על ידי פעולה ומציאות (דע"ה ח"ב יד ע"ד).

² בתחלת מציאות שעבודם וזה דוחק (אור יקר).

³ שהיה שם הרעה מחודשת ובאותה הבחינה היה שם חידוש הרעה, או אפשר דעל הרעה זו מתרעם על תחלתה מעת גלותם (אור יקר).

⁴ ירצה לומר שאין מצוה בעניינים אלו אלא אם שולט הרע הכל נפגם, ואם שולט הטוב הכל נתקן (אור יקר). פירוש יסוד המתעורר מצד ימין חסד בצנעא ברזא דאמרו בשכמל"ו בחשאי אז אשתכח כל חידו מצד הדין ששם השמחה וכל טיבו מצד החסד. ז"ח (נ"א).

⁵ מציאות הרע כל צדדי החצונים. מציאות הטוב ממקום שפוסק הרע ולמעלה וכל הרע לשמאל, כל מעשהו להשטין בדין הגבורה הקשה וכל הטוב להימין ולהטיב ולזה עיקרו בימין חסד (אור יקר).

⁶ מצד הבינה וג"ר שעליה (אור יקר).

⁷ מצד ג"ר יוצא ומתפשט הטוב עד היסוד (אור יקר).

⁸ מהיסוד ברוך יוצאות ברכות לראש צדיק ונמשכות במלכות, וממנה לכל הקדושים הנפרדים דהיינו סוד חשאי בסוד בשכמל"ו שהוא התפשטות עד היכל לבנת הספיר (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>(ג'נ"א < ליה) לעינא כגוונא דשמואל דכתיב (ש"א טז ב) איך אלך ושמע שאול והרגני א"ל עגלת בקר תקח בידך בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנוקא אשתכח אוף הכי אליהו כיון דחמא דנוקא אשתכח לא בעי לאטרחא למאריה א"ל אנא מלה שמענא דהא באליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו אלא (מ"א יט ג) וירא ראייה חמא ומה חמא אלא חמא דהא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות ולא אתמסר בידיה והשתא (שם) וילך אל נפשו מאי וילך אל נפשו אזל לקיומא דנפשא ומאן איהו אילנא דחיי לאתדבקא תמן</p>	<p>ששמואל שכתוב "איך אלך ושמע שאול והרגני". אמר לו, "עגלת בקר תקח בידך", משום שצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנמצא נזק. אף כך אליהו, כיון שראה שנוק נמצא, לא רצה להטריח את רבונו. אמר לו, אני שמעתי דבר, שהנה באליהו לא כתוב בו ויירא וילך אל נפשו, אלא וירא, ראייה ראה. ומה ראה, אלא ראה שהנה מכמה שנים הלך אחריו מלאך המות, ולא נמסר בידו, ועכשיו "וילך אל נפשו". מה זה "וילך אל נפשו", הלך לקיום הנפש, ומי הוא, עץ החיים להדבק שם.</p>
<p>תא חזי כוליהו כתיב את נפשו והכא כתיב אל נפשו ורזא דא שמענא דאמר רבי שמעון כל נשמתין דעלמא כלהו נפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק וכלהו נקיט לון ההוא צרורא דחיי וכד נוקבא אתעברת מן דכורא (ו)כלהו בתיאובתא דתרין סטרין בתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא וכד תיאובתא דדכורא נפקא ברעותא כדין אינון נשמתין בקיומא יתיר בגין דכלא בתיאובתא ורעו דאילנא דחייא ואליהו < בגין דהוה > מההוא רעותא יתיר מבר נש אחרא אתקיים ובגין כך אל נפשו כתיב ולא כתיב את נפשו דהא את נפשו דא היא נוקבא</p>	<p>בא וראה, בכולם כתוב "את נפשו", וכאן כתוב "אל נפשו". וסוד זה שמעתי שאמר רבי שמעון, כל הנשמות של העולם, כולם יוצאים מאותו נהר ששופע ויוצא, ואת כולם הוא לוקח אותו צרור החיים, וכשהנקבה מתעברת מן הזכר, כולם בתשוקת שני הצדדים, בתשוקת הנקבה לזכר, וכשתשוקת הזכר יוצאת ברצון, אז אותן הנשמות בקיום יותר, משום שהכל בתשוקה ורצון של עץ החיים. ואליהו, משום שהיה מאותו רצון יותר מאדם אחר, התקיים. ולכן כתוב "אל נפשו", ולא כתוב את נפשו, שהרי "את נפשו" זו הנקבה.</p>
<p>ואי תימא ואל האשה² אמר כללא דדכר ונוקבא כד היא בגו דכורא כדין ואל האשה אמר את האשה נוקבא בלחודהא ולא כלילו דדכורא כגוונא דא אל נפשו דכר בלחודוי את נפשו נוקבא בלחודהא ולא כלילו דדכורא ובגין דאיהו מסטרא דדכורא יתיר מכל בני עלמא אתקיים בקיומיה יתיר ולא מית כשאר בני עלמא בגין דכלא איהו מאילנא דחיי³ ולא מגו עפרא ובגין דא אסתלק לעילא ולא מית כארח כל בני עלמא דכתיב (מ"ב ב יא) ויעל אליהו בסערה השמים</p>	<p>ואם תאמר "ואל האשה אמר", הכללות של זכר ונקבה כשהיא בתוך הזכר, אז "אל האשה אמר". "את האשה", הנקבה לבדה וללא כללות של הזכר. כדוגמא זו "אל נפשו", הזכר לבדו. "את נפשו", הנקבה לבדה, וללא התכללות של זכר. ומשום שהוא מצד הזכר יותר מכל בני העולם, התקיים בקיומו יותר, ולא מת כשאר בני העולם, משום שהכל הוא מעץ החיים, ולא מתוך העפר. ולכן הסתלק למעלה ולא מת כדרך כל בני העולם, שכתוב "ויעל אליהו בסערה השמים".</p>

¹ פי' כשמעשה התחתונים מתוקנים מלכות מתקשטת בקישוטים נאים שאין להם ערך, ואז תאות הז"א מרובה והנשמה שיוצאת ע"י אותו הזווג רובה מהדכורא, וכמעט הנוק' אינה עולה בשם, ולכך מתקיים ולא שלטא ביה מותא, וז"ש ואליהו מההוא רעותא יתיר וכו' (מ"מ).

² פי' הרי האשה שהיא נוק' אמר בה אל וכו' ותירץ כללא דדכר ונוק' כדין איהי בגו דכורא כדין ואל האשה אמר, ר"ל לעולם אל הוא דכורא, והאי דאמר ואל האשה, אמר היינו שהמלכות שהיא אשה כלולה בז"א שנק' אל (מ"מ).

³ פי' רובו מהדכורא כמ"ש, והנוק' כמעט אינה ניכרת, וז"ש ולא מגו עפר שהמלכות נק' עפר (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>תא חזי מה כתיב (שם) והנה רכב אש וסוסי אש וגו' דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא² ואסתלק דלא כשאר ארח בני עלמא ואשתאר מלאכא קדישא כשאר קדישי עליונין ועביד שליחותא בעלמא והא אוקמוה דנסין דעבד קב"ה בעלמא על ידיה אתעבידן ותא חזי מה כתיב (מ"א יט ד) וישאל את נפשו³ בקדמיתא וילך אל נפשו כמה דאתמר בקיומא והכא את נפשו למות אילנא דביה שריא מותא ותמן אתגלי עליה קב"ה כמה דכתיב (שם יא) צא ועמדת בהר מה כתיב בתריה ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה דא הוא⁴ אתר פנימאה דבלא⁵ דמניה נפקין כל נהורין מה כתיב (שם יג) ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו והנה אליו קול ויאמר⁶ מה לך פה אליהו ויאמר קנא קנאתי א"ל קב"ה עד מתי אתה מקנא לי <טרקת> (טרקא) גלא דלא</p>	<p>בא וראה מה כתוב, "והנה רכב אש וסוסי אש" וגו', שהרי אז התפשט הגוף מן הרוח והסתלק שלא כדרך שאר בני העולם, ונשאר מלאך קדוש כשאר קדושים עליונים, ועושה שליחות בעולם, והרי פרשוה, שהנסים שעושה הקדוש ברוך הוא בעולם, נעשים על ידו. ובא וראה מה כתוב, "וישאל את נפשו". בראשונה "וילך אל נפשו", כמו שנאמר בשבועה, וכאן "את נפשו למות", העץ שבו שורה המות, ושם נגלה עליו הקדוש ברוך הוא, ככתוב "צא ועמדת בהר". מה כתוב אחריו, "ואחר הרעש אש לא באש ה' ואחר האש קול דממה דקה", זהו המקום הפנימי של הכל, שממנו יוצאים כל האורות. מה כתוב, "ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו וגו' והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אליהו ויאמר קנא קנאתי". אמר לו הקדוש ברוך הוא, עד מתי אתה מקנא לי, סגרת את הדלת שלא</p>
ר/ט/ב	
<p>יכיל לשלטאה בך מותא לעלמא⁷ ועלמא לא יכיל למסבלך עם בני נשא א"ל כי עזבו בריתך בני ישראל וגו' אמר ליה הייך דבכל אתר⁸ דבני (נשא יתקיימו) [יקיימו] קיים קדישא אנת תהא</p>	<p>יכול לשלוט בך המות לעולם, והעולם לא יכול לסבול אותך, עם בני (אדם). אמר לו, "כי עזבו בריתך בני ישראל" וגו'. אמר לו, חייך, שבכל מקום שבני (אדם) יקיימו את ברית הקודש, אתה תהיה מזומן לשם. (והרי נתבאר לכן מתקנים כסא לאליהו,</p>

¹ שמות קצו ע"א (הערת הזוהר). ת"ח מה כתיב והנה רכב אש וכו' הוקשה לו כי היה ס"ד שעליית אליהו בסערה השמים היה כמשמעו בגוף ונפש ולזה קשה כי אפי' כגרגיר חרדך אינו יכול לעלות למלעה מענייני העוה"ז כנז' בפ' ויקהל דף קצ"ז לז"א ת"ח מה כתיב והנה רכב אש וכו' דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא כי אותם רכב אש וסוסי אש האכילו את הגוף והגשם חלף הלך לו ונשאר כלו רוחני ואסתלק כנז' בפ' ויקהל דף קצ"ז שאותו הגוף שהיה לו בזה העולם נזדכך ונשאר להתלבש בו כשירוד לעה"ז (ז"ח) (ש"נ).

² גופו נשאר בבחינת "סערה", וכשירוד בעולם הזה, חוזר ומתלבש בהוא גופא (דע"ה ח"א נג ע"ב).

³ ות"ח מה כתיב וישאל את נפשו וגו' בא להכריח איך פירש וילך אל נפשו ר"ל לקיומא דנפשא כנז' שכן כתיב אח"כ וישאל את נפשו למות ולמה שינה הכתוב לכתוב כאן אל נפשו והכא וישאל את נפשו אלא כנז' דמעיקרא לא הלך אלא אל קיומא דנפשא ובראותו כי לא היתה יכולה נפשו להדבק ולהסתלק שמה ונפשו עיפה להרוגים אשר רדפוהו אז רצה להפקיר עצמו אל מקום המיתה וז"ש אח"כ וישאל את נפשו למות שהערה למות נפשו ואפשר היות מלת את הפך מלת אל כמו האיתים והמזמרות שהם מכתשים את הכל שהוא ביטולא וכיתותא דנפשא כנז' ות"ח כל ההוא בר נש וכו' בא לתת טעם מהיכן זכה אליהו למעלה גדולה כזו ואמר לפי שקנא כמה פעמים כנזכר לעיל לכך זכה שלא ישלוט בו מלאך המות א"נ עצה טובה קמ"ל דאע"ג שהטעם שלא מת אליהו הוא מפני שהיה בתיאובתא דעלמא דדכורא סגי כנזכר לעיל עכ"ז יכול כל אדם לזכות למדרגה זו אם יקנא לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ביה כשאר בני נשא כלומר לא יארע לו כשאר בני נשא אלא ברחמנות כמשאל בניתא וכו' או ע"י מלאך של רחמים. ויתקיים ביה שלום ממלאך המות כנז' (שם) (ש"נ).

⁴ תקונים ג (ד"א).

⁵ מלכות (מ"מ).

⁶ תשא קצ ע"א (הערת הזוהר).

⁷ סגור השער שלא יוכל מלאך המות לשלוט בך וע"ל בפ' לך לך ד' צב ע"ב (ד"א).

⁸ דכלפי שאמר עזבו בריתך יחזור ויאמר קיימו בריתך בית ישראל. ז"ח (נ"א).

פרשת ויגש

<p>זמין תמין! והא אתמר בגין כך מתקנין כרסייא לאליהו דאיהו זמין תמין]</p>	<p>שהוא מזומן לשם).</p>
<p>תא חזי מה גרם ההיא מלה דאליהו דכתיב (שם יח) והשארתי בישראל שבעה אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו אמר ליה קב"ה מכאן ולהלאה דלא יכיל עלמא למסכלך עם בני (נשא) (שם טז) ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיך יהא נביאה אחרא לגבי בני (נשא) ואת תסתלק לאתריך ותא חזי כל ההוא בר נש דמקני ליה לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלמאה ביה כשאר בני נשא ויתקיים ביה שלם והא אוקמוה כמה דאתמר בפנחס (במדבר כה יב) לכן אמור הנני נתן לו את בריתי שלום</p>	<p>בא וראה מה גרם אותו הדיבור של אליהו, שכתוב "והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו". אמר לו הקדוש ברוך הוא, מכאן והלאה, שאין העולם יכול לסבול אותך עם בני (אדם). ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיך, יהיה נביא אחר אצל בני (אדם), ואתה תסתלק למקומך. ובא וראה, כל אדם שמקנא לקדוש ברוך הוא, לא יכול מלאך המות לשלוט בו כשאר בני אדם, ויתקיים בו שלום, והנה פרשוהו כמו שנאמר בפנחס "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום".</p>
<p>ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו (בראשית מה יד) רבי יצחק אמר הא אוקמוה דבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני פתח ואמר (שיר ד ד) כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים כמגדל דוד מאן מגדל דוד דא מגדל דוד² ודאי דבנה ליה דוד וסליק ליה גו ירושלם³ אלא כמגדל דוד דא ירושלם <ד> לעילא דכתיב ביה (משלי יח י) מגדל עז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב מאן נשגב אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק צוארך דא בית מקדשא דלתתא⁴ דאיהו קאים בתקונא דשפירו בקדלא לגופא מה צואר</p>	<p>"ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו". רבי יצחק אמר, הנה פרשוהו שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. פתח ואמר, "כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים". "כמגדל דוד", מי "מגדל דוד". זה ודאי מגדל דוד שבנה אותו דוד והעלה אותו לתוך ירושלים. אלא "כמגדל דוד" זו ירושלים של מעלה, שכתוב בה "מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב". מי הנשגב, אלא אותו מגדל נשגב, משום שבו ירוץ צדיק. "צוארך", זה בית המקדש שלמטה, שהוא עומד בתקון של יופי כעורף לגוף. מה הצואר הוא היופי של כל הגוף, כך גם בית המקדש הוא היופי של</p>

¹ כדי שתעיד הפך עדותך זה, שאין הקב"ה חפץ במי שמלמד קטיגוריא על בניו (אור יקר).

² מאן מגדל דוד בספירות, ותירץ מתוך המשל להבין הנמשל ודאי (אור יקר). נ"ל דר"ל יחוד השם במלכות בית דוד והיינו מגדל דו"ד גימטריא יחוד הגמור יאקודנקי א"מ (ואפשר כי דוד רמז היחוד ד' למ' האחוזה בתנה"ו ו' ליחוד הת"ת עמה ד' ד' מוחין מגדל דוד רמז למוחין דגדלות וא"ש הה"ב (מא"ן) (נ"א).

³ א"כ מכאן נלמוד שירושלים היא המלכות, ובחי' שהיא שם מיוחדת מתעלה בתוכה היא מגדל דוד, וז"ש "אלא ירושלים לעילא דכתיב ביה", לא ירושלים עצמה, אלא בה כתיב על בחי' המיוחדת תוך ירושלים של מעלה, היינו מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק, היינו נקודה אמצעית שהצדיק רץ בתוכה, ואותה הבחי' תתעלה על כל שאר בחי' המלכות, בגין דבו ירוץ צדיק ונשגב, ועתה יאמר כמגדל דוד כאותה הבחי' המיוחדת למעלה (אור יקר). ירושלים הוא מלכות רחל. והנה כלי האמצעי שלה הוא אדנ"י והפנימי הוא א"ד מלא, והנה ס"ה עם ו"ב אותיות המילוי הוא מגד"ל, והרי שרומז לשני כלים שלה. ועוד מ"ם גימ"ל דל"ת למ"ד הוא תרע"א והוא ממש כלי הפנימי שבו דש ורץ הצדיק שהוא יסוד ז"א, ובזה נשגב מגדל זה, כי אין לו שום אחיזה בז"א כשאר מדות המלכות אבל עכשיו היא מקבלת ה' החסדים. וידוע שסוד ע"ב דמ"ה הוא ע"א דהיינו מ"ה וכ"ו, וה' פעמים ע"א הרי נשג"ב. ונודע שכל יסוד הוא סוד מז"ל, ומגד"ל גי' מז"ל. וכן עז, דהיינו שהמגדל הנזכר יש לו כח ביסוד דזעיר והיינו מגד"ל ע"ז. וגם ס"ת מגדל ע"ז שם הם אותיות מז"ל. והרי ג' פעמים מז"ל רל"א, ואולי שהוא סוד אין טפה יורדת מלמעלה שאין טפיים עולות מלמטה, ולכן מז"ל מלא מ"ם זי"ן למ"ד הוא רל"א, וכן ג' פעמים מז"ל. והנה ש"ם בגי' ה' שד"י, וכן ה' ב"ו ירו"ץ עולה גם כן בסוד חיבור שני היסודות, ועיין לעיל דף ל"ז ב' וצ"ו ב'. ועוד מגד"ל דר"ד גי' יאהדונה"י שהוא הפנימי דיסוד ז"א ותרע"א הנ"ל הוא פנימי דיסוד דידה (רמ"ז).

⁴ והנה לפי זה יקשה למה נקרא בית המקדש צואר (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>איהו שפירו דכל גופא¹ הכי נמי בי מקדשא איהו שפירו דכל עלמא בנוי לתלפיות תלא דכל בני עלמא הוו מסתכלן ביה והכי אוקמוה תלפיות תל דכל פיות דעלמא משבחן ומצללאן לגביה</p>	<p>כל העולם. "בנוי לתלפיות", תל שכל בני העולם היו מסתכלים בו. וכך בארוהו, "תלפיות", תל שכל הפיות של העולם משבחים ומתפללים אליו.</p>
<p>אלף המגן תלוי עליו אלין אלף תקונין דמתקנין ביה² כדקא יאות כל שלטי הגבורים דכלהו קא אתיינ³ מסטרא דדינא קשיא⁴ מה צואר כל תקונין (דלתתא) [דאתא] <דאתתא> ביה תליין (כך) [כי] <ב>מקדשא כל תקונין דעלמא ביה תליין ושריין והא אוקמוה דכתיב (איכה ה ה) על צוארינו נרדפנו על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא נרדפנו יגענו למבני ליה תרין זמנין ולא הונח לנו דהא לא שבקוה לן ואתחרב ולא אתבני לבתר מה צואר כיון דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה הכי נמי בי מקדשא כיון דאיהו אשתצי ואתחשך כל עלמא הכי נמי אתחשך ולא נהירו שמשא ולא שמיא וארעא וככביא בגיין כך בכה יוסף על דא ולבתר דבכה על דא⁵ בכה על שבטיין דאתגלו</p>	<p>"אלף המגן תלוי עליו", אלו אלף התקונים שמתקנים בו כראוי. "כל שלטי הגבורים", שכולם באים מצד הדין הקשה. כמו שכל תקוני האשה תלויים בצואר, כך במקדש כל תקוני העולם תלויים ושרויים בו. והרי פרשוה, שכתוב "על צוארנו נרדפנו", על בית המקדש, שהוא הצואר והיופי של כל העולם. "נרדפנו יגענו", לבנות אותו פעמיים. "ולא הונח לנו", שהרי לא השאירוהו לנו, ונחרב ולא נבנה לאחר מכן. מה הצואר, כיון שנכלה, כל הגוף נכלה עמו, כך גם בית המקדש, כיון שנשמד ונחשך, כל העולם כך גם נחשך, ולא מאיר השמש, ולא שמים וארץ וכוכבים. לכן יוסף בכה על זה, ואחר שבכה על זה, בכה על השבטים שיגלו.</p>
<p>כד אתחריב בי מקדשא כלהו שבטיין אתגלו מיד ואתבדרו ביני עממיא הה"ד (בראשית מה יט) וינשק לכל אחיו ויבך עליהם עליהם ודאי על כלם בכה על בי מקדשא דאתחריב תרין זמנין ועל אחוי עשרת השבטים דאתגלו בגלותא ואתבדרון ביני עממיא ואחרי כן דברו אחיו אתו ולא כתיב ויבכו דהא איהו בכה דנצנצה ביה רוחא קדישא ואינון לא בכו דלא שרא עלייהו רוח קודשא</p>	<p>כשנחרב בית המקדש, כל השבטים נגלו מיד והתפזרו בין העמים, זהו שכתוב "וינשק לכל אחיו ויבך עליהם". עלהם ודאי. על כולם בכה, על בית המקדש שנחרב פעמיים, ועל אחיו עשרת השבטים שהוגלו לגלות והתפזרו בין העמים. "ואחרי כן דברו אחיו איתו", ולא כתוב ויבכו, שהרי הוא בכה, שנצנצה בו רוח הקודש, והם לא בכו, שלא שרתה עליהם רוח הקודש.</p>

¹ שבו הדיקנא (בהגר"א על ספד"צ יט ע"ב). שכן שם הוא מקום כל הדינים ולכן דווקא שם הוא מקום מיתוקם ותיקונם (פת"ש א"א מד).

² היינו כנגד עשר ספירות כל א' כלולה מעשר ועשר מעשר הם אלף וכל התיקונים האלו היו מתקנות הספירות מתוך עבודת בית המקדש (אור יקר). פי' הם א"ל שד"י דבריאה והם הבירורים שבבריאה שא"ל שד"י במילואו גימ' אל"ף, וז"ש אלין אלף וכו' וידוע שהבירורים עולים בסוד מ"ן ובהם נתקנת המלכות (מ"מ).

³ עיקר התיקון שהשכינה היא מתקנת הוא בכחות הדין האלו שהם סודם מגינים והם אלף, ואפשר דהיינו אותם הנזכרים בפרשת פקודי שסודם בתא הרצים בהיכלות ועם היות שהם הרבה נכללים באלף (אור יקר).

⁴ הם הגבורות, כי כל הבירורים הם משם ב"ן שהוא דין. א"נ י"ל אלף תיקונים הם הגבורות שבאים מגבורה דעתיק שנק' אלהים דהה"ן שהאחוריים שלו גימ' אלף והגבורות אלו שבאים מגבורה דעתיק מתקנים המלכות כמ"ש הרב זלה"ה על מ"ש באד"ר ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא מאל"ף עלמין דחתימין בעזקא דכייא עיי"ש (מ"מ).

⁵ כיון שצפה ישראל נכנסים לגלות צפה גלות אחר גלות כל הגלויות, ובכה על צרתם שמאותו העת נגזר שליטת האומות עליהם (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>והקול נשמע בית פרעה! (שם טז) רבי (אלעזר) [נ"א אבא] פתח ואמר (תהלים פד ג) נכספה וגם כלתה נפשי להצרות יהוה לבי ובשרי ירננו אל א"ל חי תא חזי כל בר נש דצלי [צלותיה] (צלותא וקם) קמי מאריה אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא ולצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך בצפרא לאחדא בימינא דקב"ה במנחה לאחדא בשמאלא וצלותא ובעותא אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה ואוקימנא מאן דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה ומאן דאשמע קליה בצלותיה צלותיה לא אשתמע מאי טעמא בגין²</p>	<p>"והקול נשמע בית פרעה". רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי". בא וראה, כל אדם שמתפלל תפלתו (וקם) לפני רבונו, צריך לו להקדים לו ברכות בכל יום ויום ולהתפלל תפלתו לפני רבונו בזמן שצריך. בבוקר לאחז בימין של הקדוש ברוך הוא, במנחה לאחז בשמאל. ותפלה ובקשה צריך לאדם בכל יום ויום כדי להאחז בו. ובארנו, מי שמתפלל תפלתו (ועומד) לפני רבונו, צריך לו שלא להשמיע קולו בתפלתו, ומי שמשמיע את קולו בתפלתו תפלתו לא נשמעת. למה, משום</p>
ר/א	<p>שהתפלה אינה אותו הקול שנשמע, שאותו קול שנשמע אינו תפלה. ומה היא תפלה, זהו קול אחר שתלוי בקול שנשמע. ומיהו הקול שנשמע, זה אותו הקול שהוא בוא"ו, הקול שתלוי בו, זהו קל בלי וא"ו. ולכן לאדם צריך לא להשמיע קולו בתפלתו, אלא להתפלל בלחש באותו הקול שלא נשמע, וזו התפלה שמתקבלת תמיד, וסימן לדבר "והקל נשמע", קל בלי וא"ו, "נשמע", זו היא התפלה שהיא בחשאי, שכתוב בחנה "וקולה לא ישמע". זוהי</p>
<p>דצלותא לאו איהי [ההיא] קלא דאשתמע³ דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא ומאן איהי צלותא דא קלא אחרא⁴ דתליא בקלא דאשתמע ומאן הוא קלא דאשתמע דא ההוא קול דהוא בוא"ו⁵ קלא דתליא ביה דא ההוא קל בלא וא"ו ובגין כך לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה⁶ אלא לצלאה בלחש בההוא קלא דלא אשתמע⁷ ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר וסימנך והקל נשמע⁸ קל בלא וא"ו נשמע דא היא צלותא⁹ דהיא בחשאי [דכתיב בחנה (ש"א א יג)]</p>	

¹ היא שכינה כדמפרש, ולפי זה בית פרעה מקום השר העליון משם בכתה שכינה בסבת יוסף מפני שהתחילה שכינה לרדת עם ישראל בגלותם (אור יקר).

² שמות רב ע"ב (הערת הזוהר).

³ ז"א (מ"מ).

⁴ מלכות, וקשה שכאן אמר שז"א נקרא קלא דאשתמע, ומלכות קלא דלא אשתמע כמ"ש לקמן, אלא לצלאה בלחש בההוא קלא דלא אשתמע. ולעיל דף נ' אמר הזהר, תרין אינון דלא אשתמעו ותרין אינון דאשתמעו, תרין אינון דלא אשתמעו, דא הוא חכמה עילאה וכו', וקול גודל שהם או"א. תרין דאשתמעו קול דיעקב ודיבור שהם זר"ן, הרי שקרא לאר"א דלא אשתמעו ולזר"ן דאשתמעו. וי"ל שלגבי או"א שהם נעלמים הרבה, דלגבי דידהו זר"ן הם נגלים לכן קראם דאשתמעו. והכא שמדבר בזר"ן לבדם קרא לז"א קלא דאשתמע כמו שם בפ' בראישת דף נ', וקרא למלכות קלא דלא אשתמע, לפי שאינה עולה בשם בפני בעלה, כי שרגא בטיהרא מאי מהני, וז"ש קלא דתלייא ביה דא הוא קל בלא ו', שר"ל שאין קולה נשמע כשל ז"א כי היא נקבה וטפלה לבעלה (מ"מ).

⁵ עי' ע"ח שער אח"ף פרק א' שזהו ת"ת והוא בחי' הז"א.

⁶ פירש הרב של"ה דף ר"נ דקלא לא נאמר אלא קליה שלא ישמיע אפילו לאזניו והכי מסיק הרב פר"ח וכן הוא בתנא דבי אליהו והראשונים היה להם גירסא בש"ס כן וכמ"ש במ"א. מאיין (נ"א).

⁷ בינה (דע"ה ח"א ד ע"ג). ועי' בבהגר"א על תז"ח נ ונא (כללים ח"ב ג ע"ג).

⁸ מכאן נראה דגרסינן לעיל והקול נשמע רבי אבא פתח ואמר נכספה וגם כלתה וכו' כספרים ישנים, ול"ג רבי אלעזר, דא"כ דבריו סותרים זה את זה, דלעיל מפרש קל בלא ו' נשמע, דהיינו מי שמתפלל בלחש, ואינו משמיע קולו בתפלתו נשמע, לפי שהתפלה היא לתקן המלכות, שהיא קל בלא ו', וכאן מפרש והקול נשמע בשעת החרבון, שקול השכינה נשמע עד הבינה שנקראת פרעה, אלא ודאי דגרסינן לעיל ר' אבא (מ"מ).

⁹ נשמע דא היא צלותא דהיא בחשאי לא קאי אוסמיק דקאמר אלא אקרא קאי ומשתעי מכאן והלאה ע"ד הפשט. ולפי פ' זה שפ' קשה מאמר רבי אלעזר לקמן בסמוך דקאמר דקלא בחשאי היא הבינה והכא קאמר הוא בעצמו שהוא במלכות אם לא שנאמר שיש הפרש בין בחשאי ובין קלא דלא משמע והכי משמע מתוך

פרשת ויגש

<p>וקולה לא ישמע דא היא צלותא דקב"ה קביל כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקונא כדקא יאות וליחדא יחודא דמריה כדקא יאות בכל יומא והקל נשמע בית פרעה (בראשית מה טז) והקל נשמע חסר וא"ו, למה. אמר רבי אלעזר, זו היא השכינה שבוכה על חרבן בית המקדש ועל גלותם של ישראל. כתוב כאן "והקל נשמע", וכתוב שם "קול ברמה נשמע". מה שם שכינה, אף כאן גם כן שכינה).</p>	<p>התפלה שהקדוש ברוך הוא מקבלת כשנעשית ברצון וכוונה ותיקון כראוי, ולייחד את היחוד של רבונו כראוי בכל יום. ("והקל נשמע בית פרעה", "והקל נשמע", חסר וא"ו, למה. אמר רבי אלעזר, זו היא השכינה שבוכה על חרבן בית המקדש ועל גלותם של ישראל. כתוב כאן "והקל נשמע", וכתוב שם "קול ברמה נשמע". מה שם שכינה, אף כאן גם כן שכינה).</p>
<p>רבי אלעזר <אלעזר> אמר קלא בחשאי דא היא קלא עלאה דכל קלין נפקין מתמן² אבל קל בלא ו' דא היא צלותא דלתתא דאיהי אזלא לאסתלקא [בוא"ו] ולאסתברא ביה תא חזי והקל נשמע דא הוא קל בלא וא"ו (דאיהי) <דא היא> קלא [ד]בכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני נשמע כמה [דאת אמר] (דאתמר) קול ברמה נשמע ברמה מאי ברמה דא הוא עלמא עלאה עלמא דאתי וסימניך מן הרמה ועד בית אל³ (תהלים קו מה) מן העולם ועד העולם הכא ברמה דא עלמא עלאה דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע⁴ כדין מה כתיב (ישעיה כב יב) ויקרא יי' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו' והקל נשמע לעילא⁵ לעילא⁶ מאי טעמא בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה וכדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו (ירמיה לא יד) [כי איננו כי אינם מבעי ליה אלא כי איננו] והא אוקימנא כי איננו דבעלה לא אשתכח עמה <דאלמלא> (ואלמלא) בעלה ישתכח עמה תתנחם עלייהו דהא כדין בנהא לא יהון בגלותא ובגין דאיננו לאו איהי מתנחמא על בנהא בגין דבנהא אתרחקו מנה על דאיננו עמה</p>	<p>רבי אלעזר אמר, הקול בחשאי זהו קול עליון שכל הקולות יוצאים משם. אבל קל בלי וא"ו, זוהי התפלה של מטה, שהיא הולכת להתעלות בוא"ו ולהתחבר בו. בא וראה, "והקל נשמע", זה הוא הקל בלי וא"ו, זהו "הקול" שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. "נשמע" כמו שנאמר "קול ברמה נשמע". "ברמה", מה זה "ברמה", זהו העולם העליון, העולם הבא, וסימן לדבר, "מן הרמה ועד בית אל", "מן העולם ועד העולם". כאן "ברמה", זה העולם העליון, שהרי בשעה ההיא שברמה נשמע, אז מה כתוב, "ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד" וגו'. "והקל נשמע", למעלה למעלה. למה, משום שוא"ו התרחק והסתלק ממנה, ואז "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו". "כי איננו", צריך היה להיות כי אינם. אלא "כי איננו", והנה בארנו "כי איננו", שבעלה לא נמצא עמה, שאלמלא היה בעלה נמצא עמה, תתנחם עליהם, שהרי אז בניה לא יהיו בגלות, ומשום שאיננו, אינה מתנחמת על בניה, משום שבניה התרחקו ממנה על שאיננו עמה.</p>

הלשון דקאמר אבל קול בלא וא"ו דא היא צלותא דלתתא. א"נ לפי הנסחא אחרינא דגרסי בריש שמעתא רבי אבא פתח נכספה וגו' אתא רבי אלעזר לאפלוגי אבל אם נפרש סוגיין ע"ד הפשט לא קשה מידי וה"פ דצלותא לאו איהי קלא דאשתמע כי לא נקרא תפלה אלא התפלה הנאמרת בלחש שהתפלה שהיא בקול רם לאו צלותא נקראת כדאיתא נמי בפ' ויקהל דף ר"ב וכדמפרש ואזיל. ומאן איהי צלותא כלומר איזהו הנקראת תפלה (זה"ח) (ש"נ).

¹ פי' ברמה היא בינה וכדמפרש רבי אלעזר דבריו, ולכן חזר ואמר ר' אלעזר אמר קלא בחשאי וכו' שמבאר דבריו היטב (מ"מ).

² עיין לעיל נ ע"ב (לש"ו).

³ עי' ליקוטי תורה שופטים על הפסוק (שופטים ד ה).

⁴ פירוש קול מ' נשמע בבינה זהו ברמה בבינה. א"מ (נ"א).

⁵ בז"א (מ"מ).

⁶ בבינה (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>תא הזי בית פרעה דא הוא סימניך לעילא ביתא דאתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין וכל בוצינין כל מה דהוה סתים מתמן אתגלי ובגין כך קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין בגין לאנהרא להווא קול דאקרי קל בלא וא"ו תא הזי כד יקים קב"ה להאי קל מעפרא ויתחבר בוא"ו כדין כל מה דאתאביד מנייהו בזמנא דגלותא יתהדר ויתעדנון בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה כמה דאת אמר (ישעיה כז יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים והשתחוו ליהו"ה בהר הקדש בירושלם</p>	<p>בא וראה, "בית פרעה", זהו סימן לדבר למעלה, הבית שנפרעים ומתגלים ממנו כל האורות וכל המאורות, כל מה שהיה סתום משם התגלה. ולכן הקדוש ברוך הוא הוציא את כל האורות וכל המאורות, כדי להאיר לאותו הקול שנקרא קל בלי וא"ו. בא וראה, כאשר יקים הקדוש ברוך הוא לזה הקול מהעפר ויתחבר באות וא"ו, אז כל מה שנאבד מהם בזמן הגלות יחזור, ויתעדנו באורות עליונים שנוספים מתוך העולם העליון, כמו שנאמר "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדהים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם".</p>
<p>ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים וגו' (בראשית מה יט) רבי חייא פתח (שם סו י) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש וגו' תא הזי כד אתחרב בי מקדשא וגרמו חובין ואתגלו ישראל מארעא¹ אסתלק קב"ה לעילא לעילא ולא אשגח על חרוב בי מקדשא ועל עמיה דאתגלו וכדין שכינתא אתגלייא עמהון כד נחת אשגח על ביתיה דאתוקד אסתכל על עמיה והא אתגלי שאל על מטרוניתא ואתתרכת כדין ויקרא יי' אלהי"ם צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק והיא גם היא מה כתוב בה, "אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה כמה דאת אמר כי איננו בגין דאסתלק מינה ואשתכח(ת) פרודא ואפילו שמיא וארעא כלהו אתאבלו דכתיב (ישעיה נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם</p>	<p>"ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים" וגו'. רבי חייא פתח, "שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש" וגו'. בא וראה, כשנחרב בית המקדש וגרמו החטאים וגלו ישראל מן הארץ, הסתלק הקדוש ברוך הוא למעלה למעלה, ולא השגיח על חרבן בית המקדש ועל עמו שגלו, ואז השכינה גלתה עמהם. כשירד, השגיח על ביתו שנשרף, הסתכל על עמו, והנה נגלו. שאל על המלכה, והיא נתגרשה. אז "ויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק". והיא גם היא מה כתוב בה, "אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה", כמו שנאמר "כי איננו", משום שהסתלק ממנה ונמצא פירוד. ואפילו שמים וארץ כולם התאבלו, שכתוב "אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם".</p>
<p>מלאכי עלאי כלהו אתאבלו עליה דכתיב (שם לג ז) הן אראלם צעקו חוצה² מלאכי שלום מר יבכיון שמשא וסיהרא אתאבלו וחשכו נהוריהון דכתיב (שם יג י) חשך השמש בצאתו וגו' וכלא עלאי ותתאי בכו עליה</p>	<p>מלאכים עליונים כולם התאבלו עליה, שנאמר "הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון". השמש והלבנה התאבלו והחשיכו את אורם, שכתוב "חושך השמש בצאתו" וגו', וכל העליונים והתחתונים בכו עליה</p>
<p>רי/ב</p>	
<p>ואתאבלו מאי טעמא בגין דשלטא עליה סטרא אחרא דשלטא על ארעא קדישא³</p>	<p>והתאבלו. למה, משום ששולט עליה הצד האחר ששולט על הארץ הקדושה.</p>

¹ ויקרא עה ע"א (הערת הזוהר).

² עי' ויקהל קצה ע"ב ופקודי רמה ע"ב, שכל העולמות ב"ע בכו, ועניינו לעורר רחמים והמה המלאכים הקדושים (דע"ה ח"ב מג ע"ב).

³ נתן רשות לקלי' לשלוט, וכל מקום שנתן רשות לחצונים לשלוט צער הוא לכל התחתונים. ועתה בגלות זה של ישראל, לא נעשה שום צער ולא מצינו, אלא שירדו ישראל למצרים דרך שמחה, לזה אמר שגלות מצרים לא שלטו החצונים במדת המלכות, ולא ינקו ממנה, כענין חרבן בית המקדש וארץ ישראל, הוא

פרשת ויגש

<p>פתח ואמר (יחזקאל ז ב) ואתה בן אדם כה אמר יי' אלהי"ם לאדמת ישראל קץ¹ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ האי קרא רזא <עלאה> איהו לאדמת ישראל קץ מאי איהו וכי אדמת ישראל קץ היא אלא הכי הוא ודאי ואתמר קץ איהו לימינא קץ איהו לשמאלא קץ לימינא דכתיב (דניאל יב יג) לקץ הימין קץ לשמאלא דכתיב (איוב כח ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ודא הוא (בראשית ו יג) קץ כל בשר כמה דאתמר קץ דימינא היינו דכתיב לאדמת ישראל קץ בא הקץ (יחזקאל ז ב) דא קץ דשמאלא קץ דימינא דא קץ דיצר הטוב קץ דשמאלא דא קץ דיצר הרע.</p>	<p>פתח ואמר, "ואתה בן אדם כה אמר ה' אלהים לאדמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ". הפסוק הזה הוא סוד עליון. מה זה "לאדמת ישראל קץ", וכי אדמת ישראל היא קץ. אלא כך זה ודאי, ונתבאר, הקץ הוא לימין, והקץ הוא לשמאל. קץ לימין, שכתוב "לקץ הימין". קץ לשמאל, שכתוב "קץ שם לחושך ולכל תכלית הוא חוקר", וזהו "קץ כל בשר", כמו שנתבאר. "קץ של הימין", היינו שכתוב "לאדמת ישראל קץ". "בא הקץ", זה קץ השמאל. הקץ של הימין זה הקץ של יצר הטוב. הקץ של השמאל זה הקץ של יצר הרע.</p>
<p>ודא איהו דכד (חובין אתגברו) <חובין גרמו ואתגברו> [גרמו חובין אתגברו] ואתייהיב שלטניה למלכות [הרשעה] לשלטאה ולחרבא ביתיה ומקדשיה ודא הוא דכתיב (שם ה) כה אמר יי' אלהי"ם רעה אחת רעה הנה באה וכלא חד ובגין כך אתאבלו עלאי ותתאי על דאתייהיב שלטנו להאי קץ דשמאלא ובגין כך כיון דמלכו קדישא מלכות שמים אתכפיא ומלכות [חייבא אתגבר] (אהרא אתגבר כדין) אית ליה לכל בר נש לאתאבלא עמה ולא תכפיא עמה בגין דכד איהי <יזדקפא> (אזדקפא) ועלמא יתחדי יתחדי איהו בהדה דכתיב (ישעיה סו י) שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה</p>	<p>וזהו שכאשר החטאים גרמו והתגברו, נגזר ונתן השלטון למלכות הרשעה לשלוט ולהחריב ביתו ומקדשו, וזהו שכתוב "כה אמר ה' אלהים רעה אחת רעה הנה באה" והכל אחד. ולכן התאבלו עליונים ותחתונים, על שנותן השלטון לקץ הזה של השמאל, ולכן כיון שהמלכות הקדושה, מלכות השמים נכנעה, ומלכות הרשעה (האחרת) התגברה, (אז) יש לכל אדם להתאבל עמה ולהיכנע עמה, ומשום שכאשר היא תזדקף והעולם יתחדש, הוא יתחדש עמה, שכתוב "שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה".</p>
<p>תא חזי כתיב בהו במצרים (ירמיה מו כ) עגלה יפיפיה מצרים ורזא דעגלה² דא הוו ישראל תחות שלטניה כמה זמנין וכמה שנין ובגין דזמינין ישראל לשלטאה לבתר עלה אתרמיז לון השתא עגלות רבי אלעזר אמר רמו רמו ליה יוסף ליעקב על עגלה ערופה דהא בההוא פרקא אתפרש מניה ואוקמוה עגלה ערופה דאיהי אתיא על דאשתכח קטולא ולא אתיידע מאן קטיל ליה ובגין דלא ישלטון על ארעא רוחין בישין דלא אצטריכו</p>	<p>בא וראה, כתוב במצרים "עגלה יפיפיה מצרים". והסוד של העגלה הזו היו ישראל תחת שלטונה כמה פעמים וכמה שנים. ומשום שישאל עתידים אחר כך לשלוט עליה, נרמז להם כאן עגלות. רבי אלעזר אמר, רמז רמז יוסף ליעקב על עגלה ערופה, שהרי באותו פרק נפרד ממנו. ובארוה, עגלה ערופה, שהיא באה על שנמצא הרוג ולא נודע מי הרג אותו, וכדי שלא ישלטו על הארץ רוחות רעות שאינן צריכות, נותנים את העגלה הזו לתיקון, כדי שלא יתוודעו אליו ולא ישלטו עליהם.</p>

ההכרח שבעת החרבן שלט החצונית בארץ ישראל, ועתה לא שלטו בארץ ישראל מורה שלא שלטו במלכות שהיא הנקראת ארץ ישראל, וז"ש "מ"ט" היה ענין זה בחרבן ולא בירידת ישראל למצרים, "בגין דשלטא וכו'", והטעם דשלטא על ארעא קדישא וכאן לא שלטא על ארעא קדישא (אור יקר).

¹ פ' מלכות שנקראת קץ מפני שהיא סוף האצילות, א"נ מפי שבז"א יש ט' ספירות והמלכות, יש בה י"ס וכוללת ג"כ ט"ס דז"א הרי י"ט וכל א' כלולה מ' הם ק"ץ (מ"מ).

² עגלה בגימטריא גיהנם וז"ש שאל הקב"ה לאברהם לברר גיהנם או מלכיות. א"מ (ואפשר זש"ה וכעבות העגלה חטאה כמשז"ל שע"י החטא מתרחב גיהנם וזהו עבות עגלה"ה גיהנם חטאה. מא"ן) (נ"א).

פרשת ויגש

<p>יהבין האי עגלה לתקונא בגין דלא ישתמודעון לגביה ולא ישלטו עלייהו¹</p>	<p>בא וראה, כל בני האדם, כולם עוברים על ידי מלאך המות, פרט לזה, שהקדימו אותו בני אדם טרם הגיע זמנו לשלוט בו ולטול רשות, שהרי אין שולט באדם עד שנוטל רשות. ולכן יש לו דין לשלוט על אותו מקום, כמו שנאמר "לא נודע מי הכהו". גם כך יש לו דין שלא נודע כדי לקטרג על אותו מקום, ועל כן "ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר" וגו', כדי להעביר דינו של המקום ההוא, ולהיתקן שלא ישלוט בו המקטרג ולהנצל ממנו.</p>
<p>תא הזי כל בני נשא כלהו עברין על ידא דמלאך המות בר מהאי דאקדימו ליה בני נשא עד לא ימטי זמנא לשלטאה ביה וליטול רשו דהא לא שליט בבר נש עד דנטייל רשו² ובגין כך אית ליה דינא לשלטאה על ההוא אתר³ כמה נדאת אמר] (דברים כא א) (ד) לא נודע⁴ מי הכהו הכי נמי אית ליה דינא דלא אתיידע⁵ בגין לקטרגא על ההוא אתר ועל דא (שם ג) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' בגין לאעברא דיניה⁶ דההוא אתר ולאיתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא ולאשתזבא מניה⁷</p>	<p>בא וראה, כשנפרד יוסף מאביו, בלי לוויה ובלי אכילה נשלח, והיה מה שהיה. וכשאמר יעקב "טרוף טורף יוסף", אמר "כי ארד אל בני אבל שאולה", שאני גרמתי לו. ועוד, שהייתי יודע שאחיו שונאים אותו ושלחתי אותו, ורמז הוא רמז לו. אמר לו רבי יהודה, את אותם העגלות שלח אותם על פי פרעה, שכתוב "ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה". אמר לו, דיוקו של דבר, שכתוב "ואתה צויתה זאת עשו". "ואתה צויתה" דוקא, ולכן כתוב בה"א, משמע שיוסף בקש אותם, ולכן "ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה", ויעקב לא עמד</p>
<p>תא הזי יוסף כד אתפרש מאבוי בלא לוויה ובלא אכילה אשתדר והוה מה דהוה וכד אמר יעקב (בראשית לו לג) טרוף טורף יוסף אמר כי ארד אל בני אבל שאולה דאנא גרימנא ליה ותו דהוינא ידע דאחוי סניין ליה ושדרנא ליה ורמז קא רמזו ליה אמר ליה רבי יהודה אינון עגלות על פי פרעה שדר לון דכתיב (בראשית מה כא) ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה אמר ליה דיוקא דמלה דכתיב (שם יט) ואתה צויתה זאת עשו ואתה צויתה דייקא ובגין כך כתיב בה"א⁸ משמע דיוסף תבע לון ובגין כך ויתן להם יוסף עגלות על</p>	<p>בא וראה, כשנפרד יוסף מאביו, בלי לוויה ובלי אכילה נשלח, והיה מה שהיה. וכשאמר יעקב "טרוף טורף יוסף", אמר "כי ארד אל בני אבל שאולה", שאני גרמתי לו. ועוד, שהייתי יודע שאחיו שונאים אותו ושלחתי אותו, ורמז הוא רמז לו. אמר לו רבי יהודה, את אותם העגלות שלח אותם על פי פרעה, שכתוב "ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה". אמר לו, דיוקו של דבר, שכתוב "ואתה צויתה זאת עשו". "ואתה צויתה" דוקא, ולכן כתוב בה"א, משמע שיוסף בקש אותם, ולכן "ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה", ויעקב לא עמד</p>

¹ לעיל קיד ע"א (הערת הזוהר).

² בזה אין נותנים לו רשות שאינו ברשות גבוה מיתתו, ועתה יש לשטן ב' תביעות: הא', על זה שהעבירום מידו שלא מת ע"י, מפני שהקדימוהו, ועם היות שאין מיתה בעולם אלא ע"י, כי אי אפשר לנפש מן הגוף אלא על ידו, עכ"ז שאני היות כלי שחיטתו ע"י מלאך המות או היות ע"י בני אדם, שהרי אותה הסבה שהקדימו לו נטלוהו מידו, שהוא היה שוחטו בחרבו. הב', הדין עם ההורג שחטא אפילו בלי איזה חטא, שלא היה מגיע לו חסרון. ואין ספק שמלאך המות יודע הוא מי הוא זה ואי זה הוא ההורג, אמנם בדיני בריות, כל זמן שלא נודע, הוא תובע על אנשי אותו המקום שתי תביעות אלו (אור יקר).

³ ובג"כ אית ליה דינא לשלטאה על ההוא אתר הוקשה להם כי לא היה ראוי להביא עגלה ערופה אלא ההורג כדי לכפר עליו ומה להם ולצרה לז"א הכתוב הטעם שיקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר לפי שלא נודע מי הכהו ולזה לפי שאין מלאך המות יודע מי הרגו כדי שב"ד יהרגוהו לזה יש לו פתחון פה לקטרג על אותו מקום שנמצא ההורג בצדו ולכן להסיר מעליהם רק את המות הזה יביאו עגלת בקר ויהרגוהו בלא זמנה ויכפר על זה שנהרג בלא זמנו ונמצא שנפש א' שנהרג בלתי ידיעתו יהרג אחר בידיעתו ויקח נפש תחת נפש הכי אית ליה דינא דלא אתידע כמו שלא נודע מי הכהו הכי אית ליה למלאך המות לתבוע דין דלא אתידע על מי בפרטות אלא מקטרג על ההוא אתר בכללות ולכן תיקון הדבר שכללות זקני העיר ההיא יביאו עגלה ערופה להסיר מעליהם קטרוג זה כנזכר (ש"ג).

⁴ עם היות שהוא יודע והוא תובע עליו ממקום אחר, אומר הרי פלוני הרג פלוני, אמנם על אלו הוא אומר, הרי ביניהם נהרג פלוני, ואינו נודע והם שותקים וכו' (אור יקר).

⁵ בערך קטרוגו תמיד, אפילו שלא יהיה לו חלק בזה כלל, והם מתקנים שתיים (אור יקר).

⁶ דהיינו זכותו ותביעתו (אור יקר).

⁷ היינו קטרוגו סתם, וע"י עגלה ערופה היו מתקנים שהיו עורפין אותה ונעשת כעין שער לעזאזל, וזה חלקו לב' העניינים (אור יקר).

⁸ ר"ל שאמר פרעה ליוסף אתה צויתה ליתן העגלות (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>פי פרעה ויעקב לא אתקיים <ב>מלה עד דחמא לון דכתיב (שם כז) וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם</p>	<p>דבבר עד שראה אותם, שכתוב "וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם".</p>
<p>אמר רבי שמעון בקדמיתא ותחי רוח יעקב ולבתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלא בקדמיתא קרי ליה אורייתא יעקב בגין שותפותא דאשתתפו שכינתא בהווא חרם כד אזדבן יוסף והשתא דשכינתא סלקא כדין איהו ותחי רוח יעקב אביהם ודא הוא רוא דשכינתא¹ ובתר דאיהי קיימא בקיומא (בגין כדין דרגא דלעילא אתעבר לגבי דרגא דאיהו ישראל) [כדין דרגא דלעילא אתער לגבה ואיהו דרגא דישראל] מכאן דדרגא דלעילא לא אתער (לעיל <א>) עד דאתער בקדמיתא לתתא דהא הכא ותחי רוח</p>	<p>אמר רבי שמעון, בראשונה "ותחי רוח יעקב", ואחר כך "ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי". אלא בראשונה קראה לו התורה יעקב, משום השותפות, ששתפו את השכינה באותו חרם כשנמכר יוסף, ועכשיו ששכינה עלתה, אז היא "ותחי רוח יעקב אביהם", וזה הוא סוד השכינה. ואחר שהיא עמדה בקיום (משום) אז הדרגה שלמעלה עברה אליה, הדרגה שהיא ישראל. (אז הדרגה שלמעלה התעוררה אליה, והיא דרגה של ישראל). מכאן שהדרגה שלמעלה לא מתעוררת למעלה עד שמתעוררת בראשונה למטה, שהרי כאן "ותחי רוח</p>
<p>ריא/א</p>	
<p>יעקב בקדמיתא לבתר ויאמר ישראל</p>	<p>יעקב" בראשונה, ואחר כך "ויאמר ישראל".</p>
<p>ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה (בראשית מו ב) במראת כתיב תא חזי (שם א) ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק בקדמיתא בגין לאתערא שמאלא ברזא דרחימו וכדין ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה בהאי דרגא דקאמרן דאיהי מראות הלילה</p>	<p>"ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה". כתוב "במראת". בא וראה, "ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק". בראשונה, כדי להעיר את השמאל בסוד של האהבה, ואז "ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה", בדרגה הזו שאמרנו, שהיא "מראות הלילה".</p>
<p>ויאמר אנכי האל אלהי אביך (שם ג) מאי טעמא בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי הוא² דהא סטרא דמסאבא לא אדכר שמא דקב"ה וכל סטר דקדושה אדכר בשמיה (שם ד) אנכי ארד עמך מצרימה וגו' מכאן דשכינתא נחתת עמיה בגלותא ובכל אתר דישראל אתגלו שכינתא אתגליא עמהון והא אוקמוה תא חזי כמה עגלות הוו שית כמה דאת אמר (במדבר ז ג) שש עגלות צב דבר אחר שיתין הוו וכלא רוא חדא בקדמיתא³ כתיב (בראשית מה כז) בעגלות אשר</p>	<p>"ויאמר אנכי האל אלהי אביך". למה, משום שצד הקדושה שלמעלה כך הוא, שהרי צד הטומאה לא מזכיר את שם הקדוש ברוך הוא, וכל צד הקדושה נזכר בשמו. "אנכי ארד עמך מצרימה" וגו'. מכאן ששכינה ירדה עמו בגלות, ובכל מקום שישראל גלו, שכינה גלתה עמהם, והנה פרשוה. בא וראה, כמה עגלות היו, שש, כמו שנאמר "שש עגלות צב". דבר אחר, ששים היו, והכל סוד אחד. בראשונה כתוב "בעגלות אשר שלח יוסף", ולבסוף "אשר</p>

¹ פי' רוח יעקב היא השכינה שנסתלקה מן החרם וכשנסתלקה מן החרם זהו קיומה, וז"ש ותחי רוח יעקב בשהשכינה היא רוח של יעקב, ואחר שנסתלקה מן החרם אז נזדווגה עם ז"א ולכך ויאמר ישראל שהוא ז"א (מ"מ).

² הכי הוא פי', דקשה ליה אמאי קרא אנכי האל אלהי אביך, פשיטא ליכתוב אל תירא מרדה מצרימה ותו לא, לכך מתרץ בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי הוא, פי' שהמלכות וכל סטרא דקדושה מזכירים שמו ית', אבל סטרא דמסאבא לא אדכר שמא דקב"ה, ולכך כדי שלא יחשוב יעקב ח"ו שמא ס"מ בא להטעותו, לכך אמרה לו השכינה, אנכי האל אלהי אביך, ואז ידע בודאי דסטרא דקדושה הוא, כי ס"א לא אדכר שמא דקב"ה (מ"מ).

³ בקדמיתא' כתיב וכו' הכוונה להקשו' בין למר ובין למר בשלמא אי לא כתב רחמנא אלא בעגלות אשר שלח יוסף נחא שרמז לו כנז' אבל לבסוף כתב קרא אשר שלח פרעה וכי היאמ' שפרעה שלח עגלות לרמז

פרשת ויגש

<p>שלח יוסף ולבסוף (שם מו ה) אשר שלח פרעה אלא כלהו דשדר יוסף הוּו בחושבנא¹ כדקא חזי ואינון דשדר פרעה יתיר מנייהו לא הוּו ברזא דא ולא הוּו בחושבנא ואלין ואלין קאתו בגין כך אשר שלח יוסף אשר שלח פרעה וכד יפקון ישראל מן גלותא מה כתיב (ישעיה סו כ) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וגו' את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליהוה וגו'</p>	<p>שלח פרעה". אלא כולם ששלח יוסף היו בחשבון כראוי, ואותם ששלח פרעה יותר מהם, לא היו בסוד זה ולא היו בחשבון. ואלה ואלה באו, לכן "אשר שלח יוסף", "אשר שלח פרעה". וכשיצאו ישראל מן הגלות מה כתוב, "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וגו'".</p>
<p>ויאסור יוסף מרכבתו (בראשית מו כט) רבי יצחק פתח ואמר (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה האי קרא אוקמוה אבל תא חזי² אית חיה לעילא מן חיה <ואית חיה> קדישא³ דקיימא על ריש חיותא⁴ ואית חיה עלאה לעילא על כל שאר חיותא והאי <נ"א ואית> חיה שלטא על כלהו בגין דכד האי חיותא יהבא ונהרא לכלהו כדין כלהו נטלין למטלנוי ויהיבת דא לדא ושלטא דא על דא</p>	<p>"ויאסור יוסף מרכבתו". רבי יצחק פתח ואמר, "ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה". הפסוק הזה בארוהו, אבל בא וראה, יש חיה למעלה מן החיה, ויש חיה קדושה שעומדת על ראש החיות. ויש חיה עליונה למעלה על כל שאר החיות, וזו (ויש) החיה שולטת על כולם, משום שכאשר החיה הזו נותנת ומאירה לכולם, אז כולן נוסעות למסעותיהן ונותנות זו לזו ושולטות זו על זו.</p>
<p>ואית חיותא לעילא על תתאי⁵ על שאר חיותא לתתא וכלהו אתונו מינה וד' סטרי דעלמא⁶ רשימין בה אנפין נהירין <ידיען> (דינין) לכל סטר ואיהי שלטא על ד' סטרי והא אוקמוה דאינון ג' לסטר דא וגו' לסטר דא וכן לד' סטרי דעלמא⁷ ואית רקיע לעיל מן רקיע⁸ והאי רקיע דשלטא עלייהו⁹ כלהו מסתכלין לגביה מה כתיב (שם כג)</p>	<p>ויש חיה למעלה על התחתונים על שאר החיות שלמטה, וכולם נזונים ממנה, וארבעת צדדי העולם רשומים בה, פנים מאירות ידועות (דינים) לכל עבר, והיא שולטת על ארבעה צדדים, והנה פרשוה, שהם שלש לצד זה ושלש לצד זה, וכן לארבעת צדדי העולם. ויש רקיע למעלה מן</p>

עליון וה"ה דהוּו מצי לשנויי מאי דשני לעיל שיוסף שאל מאת פני פרעה כנז' לעיל אלא דעדיפא מינה משני אלא כולהו דשדר יוסף הוּו בחושבנא כלומר אין הכי נמי שהיו עגלות של פרעה אבל ג"כ היו עגלות יוסף שמלבד ששלח יוסף משלו לרמוז לו הרמז הנז' שאל מפרעה שיתן לו עוד עגלות ואותן של פרעה לא רמז בהם שום דבר ובודאי שלא היו הולכו' בערבוביא אלו לבד ואלו לבד ואלין ואלין קא אתו פליג על מ"ד אותן עגלות של פרעה היה ע"ז חקוקה עליהם ועמד יהודה ושרפן וכו' ואמר ליתא להא אלא אלין ואלין קא אתו ואפשר שרמז יוסף ששלח עגלות פרעה לנחם אותם ולדבר על לבם שיראו הכבוד הגדול שנעשה להם בהכנסם בגלות ומכ"ש שלעתיד והביאו את כל אחיכם מכל הגוים וכו' ולז"א אשר שלח יוסף אשר שלח פרעה (ש"נ).

¹ זה תירוץ אחר ג"כ לקושיא דלעיל, דר' יהודה שאמר אינון עגלות על פי פרעה שדר לון וכו', וכפי מ"ש כאן ב' מניינים הם ל"ק מידי (מ"מ).

² ע' סוף משפטים גם בפרדס בשער אבי"ע (ד"א).

³ ור"ל תני והדר מפרש אית חיה לעילא מן חיה וחוזר ומפרש, אית חיה קדישא, פי' אבא הנק' קודש (מ"מ).

⁴ היא בינה, ולכך באבא אמר דקיימא על ריש חיותא, לפי שהוא עליון מכולם, אבל בבינה אמר על כל שאר חיותא (מ"מ).

⁵ פי' מלכות שהיא עליונה על בי"ע (מ"מ).

⁶ פי' ארגמ"ן (מ"מ).

⁷ שמות ריב ע"א (הערת הזוהר).

⁸ פי' הם אורות מקיפים, כי אחר שאמר אית חיה לעילא מן חיה, שהם אורות הפנימיים, חזר לפרש אורות המקיפים. א"נ י"ל ואית רקיע וכו', הם המסכים שבין כל עולם ועולם, שיש מסך בין אצילות לבריאה, ויש מסך אחר בין בריאה ליצירה, וכן בין יצירה לעשיה (מ"מ).

⁹ פי' הוא אור מקיף דבריאה ששולט על ארגמ"ן שהם ביצירה, א"נ לפי מה שפירשנו שהרקיע הוא המסך, מ"ש והאי רקיע דשלטא עליהו, הוא המשך שבין בריאה ליצירה, שהם ביצירה והמסך שולט עליהם (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה וגו' בנין דכלהו שלטין על מה דאתפקדו¹ ושליחו דקוסטא² דקופטרא בהו³ ואינון לכל סטר <תשעה> (ט') לד' סטרין דעלמא ואינון ל'ו בחושבנא⁴ וכד מתחברין כלהו אתעבידו רשימא חדא ברזא דשמא חדא⁵ ביהודא שלים כדקחוי</p>	<p>הרקיע, והרקיע הזה ששולט עליהם, כולם מסתכלים כלפיו. מה כתוב, "ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה" וגו', משום שכולם שולטים על מה שנפקדו, ושליחות של מדת החבל בהם. והם תשעה לכל עבר, לארבעת צדדי העולם, והם ל'ו בחשבון. וכשכולם מתחברים, נעשים רישום אחד, בסוד של שם אחד, ביחוד שלם כראוי.</p>
<p>וכד מתתקני לגבי כרסיא⁶ מה כתיב (שם כו) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והא אוקימנא <נ"א דיוקנא> דהאי אבן טבא⁷ בכרסיא⁸ דקיימא על ד' קיימיין⁹ ועל ההוא כרסיא¹⁰ דיוקנא דאדם¹¹ לאתחברא ביה כחדא¹² ולא תברכא כדקא יאות וכד איהי מתתקנא לגביה דאדם למהוי כלא רתיכא <נ"א קדישא וכדין כלא רתיכא> חדא להאי אדם כדין כתיב (בראשית מו כט) ויאסור יוסף מרכבתו דא צדיק ויעל לקראת ישראל אביו גשנה לקראת ישראל דא רזא דאדם גשנה תקרובתא חדא לאתקרבא כחדא בקרבנא חדא ויחודא חדא</p>	<p>וכשנתקנים כלפי הכסא, מה כתוב, "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה". והרי בארנו, (דמות) שהאבן הטובה הזו בכסא, שעומד על ארבעה עמודים, ועל אותו הכסא דמות של אדם, להתחבר בו יחד ולהתברך כראוי. וכשהיא נתקנת כלפי אדם, שהכל יהיה מרכבה (נ"א קדושה, ואז כל המרכבה) אחת לאדם הזה, אז כתוב, "ויאסור יוסף מרכבתו", זה הצדיק. "ויעל לקראת ישראל אביו גשנה". "לקראת ישראל", זה הסוד של אדם. "גשנה", התקרבות אחת, להתקרב יחד בקרבן אחד ויחוד אחד.</p>
<p>וירא אליו דכד אתחזי שמשא בסיהרא כדין נהיר סיהרא ואנהיר לכלהו דלתתא וכן כגוונא דא כל זמנא דקדושה דלעילא שרא על מקדשא דלתתא אתנהיר בי מקדשא וקיימא בשלימותיה</p>	<p>"וירא אליו", שכשנראה השמש עם הלבנה, אז מאירה הלבנה, ומאירה לכולם שלמטה. וכן כדוגמא זו, כל זמן שהקדושה שלמעלה שורה על המקדש שלמטה, מאיר</p>

¹ ושליח הדין שממונה על העונש דבוק ואחוז בהם כי קופטרא הוא מל' דבוק כנודע (ד"א). פירוש שליחות במדה לעונש ושכר. הרש"ב (נ"א).

² פי' קוסטא מדה. קופטרא שלשלת ירצה השתלשלותם (ד"א).

³ ויצא קנט ע"א פקודי רנח ע"א ופנחס בר"מ רמט ע"ב (ד"א).

⁴ נ"ל דז"ש שרפים עומדים ממעל ל'ו כמנין ל'ו. א"מ (נ"א).

⁵ פי' שם ב"ן פשוט יש בו ד' אותיות, מלא יש בו ט' אותיות, מלוי המלוי יש בו כ"ג אותיות כמנין חי"ה, בסוד חיה בכלל בהמה סך הכל גימ' ל'ו. ודע שמלוי המלוי דב"ן כתב הרב ז"ל, שהווי"ן הם במילוי אלפ"ן, שאע"פ שהוא של מילוי ב"ן היא בלי א' הווי"ן של מילוי המלוי הם באלפ"ן, ובזה יש כ"ג אותיות במילוי המילוי (מ"מ).

⁶ פי' כשהם נתקנים להיות כסא למלכות שנקראת גם היא כורסיא לגבי ז"א (מ"מ).

⁷ מלכות דאצילות (מ"מ).

⁸ הם הארת תנה"י דמלכות דאצילות שירדו לבריאה ונעשו נשמה לכחב"ד דבריאה, והם כסא למלכות דאצילות, וז"ש בכורסיא דקיימא על ד' קיימיין שהם כחב"ד דבריאה (מ"מ).

⁹ ז"ל הרב על מאמר הזהר, שית דרגין לכרסיא וד' רגלין לכרסיא, ופי' הרב ז"ל שית דרגין לכרסיא הם ו' היכלות דבריאה, שהם מהיכל הרצון ולמטה, וד' רגלין לכרסיא, הם כחב"ד דבריאה, שהם בהיכל קדש קדשים דבריאה, והכסא הוא מלבד הדרגין והדגלים, והוא אור מתנה"י דמלכות דאצילות שירד ונתלבש ונעשה נשמה בתוך כחב"ד דבריאה, ואז המלכות דאצילות יושבת על הכסא הזה, שהוא הארת תנה"י דאצילות שנתלבשו בתוך כחב"ד דבריאה, וזהו כסא הכבוד שבבריאה עכ"ל (מ"מ). ח"ב מג ע"א (לש"ו).

¹⁰ מלכות דאצילות (מ"מ).

¹¹ ז"א (מ"מ).

¹² פי' להזדווג עם ז"א (מ"מ).

פרשת ויגש

<p>וכד אסתלק מניה ואתחריב בי מקדשא כדין (בראשית מו כט) ויבך על צואריו עוד דבכון כלא על מקדשא דאתחריב עוד מאי עוד דא גלותא בתראה וכדין כיון דחמא יעקב ואסתכל דהא תקונא דלתתא אשתכלל כנוונא דלעילא כדין אמר (שם ל) אמותה הפעם וגו' כי עודך חי דאתקיימת ברזא דברית קדישא</p>	<p>בית המקדש ועומד בשלמותו. וכשמסתלק ממנו ונחרב בית המקדש, אז "ויבך על צואריו עוד", שכולם בכו על המקדש שנחרב. "עוד", מה זה "עוד", זו הגלות האחרונה. אז כיון שראה יעקב והסתכל שהנה התקון שלמטה נתקן כדוגמא שלמעלה, אז אמר "אמותה הפעם" וגו'. "כי עודך חי", שהתקיימת בסוד של הברית הקדוש</p>
ריא/ב	
<p>דאקרי חי העולמים¹ ובגין כך כי עודך חי ועל דא בקדמיתא² אמר (בראשית מה כח) רב עוד יוסף בני חי דאצטריך למיקם ברזא דחי והא אתמר</p>	<p>שנקרא חי העולמים, ולכן "כי עודך חי". ועל כן בראשונה אמר "רב עוד יוסף בני חי", שצריך לעמוד בסוד של חי, והנה נתבאר.</p>
<p>תא חזי מה כתיב (שם מז ז) ויברך יעקב³ את פרעה אמר רבי יוסי פרעה אף על גב דאוקמוה ברזא אוהרא⁴ סמך דקא סמכינן בעלמא⁵ אבל תא חזי (שיר א ט) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעית⁶ תא חזי אית רתיכין לשמאלא⁷ ברזא דסטרא אחרא ואית רתיכין לימינא ברזא דלעילא דקדושה ואלין לקבל אלין דרחמי ואלין דדינא וכד קב"ה עבד דינא במצראי כל דינא דעביד⁸ כההוא גוונא דאינון רתיכין ממש וכנוונא דיליה דההוא סטרא ממש מה ההוא סטרא (<נ"א> ממש) קטיל ואפיק נשמתין אוף קב"ה עביד בההוא גוונא ממש דכתיב (שמות יג</p>	<p>בא וראה מה כתוב, "ויברך יעקב את פרעה". אמר רבי יוסי, פרעה, אף על גב שבארוהו בסוד אחר, סמך שסומכים בעולם. אבל בא וראה, "לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי". בא וראה, יש מרכבות לשמאל בסוד של הצד האחר, ויש מרכבות לימין בסוד של למעלה של קדושה, ואלה כנגד אלה. אלה של רחמים, ואלה של דין. וכשהקדוש ברוך הוא עשה דין במצרים, כל הדין שעשה, כאותה צורה, שהם המרכבות ממש, וכדוגמא של אותו הצד ממש. מה אותו הצד (ממש) הורג ומוציא נשמות, כך הקדוש ברוך הוא עושה באותה צורה ממש, שכתוב "ויהרוג ה' כל</p>

¹ דאקרי חי העולמים לפי שהוא משפיע חיות לכל העולמות שלמטה ממנו ג"כ מקבל תמצית כל שייפין של העולמות העליונות שהוא חיות הגוף (ש"נ).

² וע"ד בקדמיתא וכו' ירצה שבראשונה בעת הבשורה אמרו לו עוד יוסף בחסידותו שנקרא חי וצדיק אפי' שהוא מושל בארץ מצרים הטמאה ואז השיב ואמר רב וכו' כלומר גדול הדבר הזה שיוסף עדיין הוא בדרגא דחי ורב מלשון רב וגדול דאיצטריך למיקם וכו' כלומר כמה מיני תחבולות וערמות הוצרך לעשות להנצל מיד יצרו כדי שיוכל לעמוד קיים ומקושר במדת חי כי להיותו מושל על ארץ מצרים היה יכול לעשות כל מה שיפתהו יצרו (ש"נ).

³ ת"ח ויברך יעקב וכו' כלומר השתא אתי שפיר שיעקב ברך לפרעה עם היותו רשע ברכו לפי שלא העבירו ליוסף על הדת. א"כ פרעה רמז לקליפה שיש לה ג"כ שכר כמשל הזונה הנז' בפ' תרומה (ש"נ).

⁴ מלכות (אור יקר). א"ר יוסי פרעה אע"ג דאוקימנא ברזא אחרא דהיינו הבינה כנז' לעיל. סמך הא דקא סמיכנא כלומר אסמכתא בעלמא הוא אבל כפי פשטו אין פרעה אלא הקליפה כדמפרש ואזיל. מה ההוא סטרא קטיל וכו' ה"ג. וכן כלא במצרים כההוא גוונא ה"ג והכוונה כי אין הדמיון לבד בהריגה ולאפקא נשמתין אלא אף להכות ולפצוע כמו שעושה הקליפה כמו כן את רעיתי עשית כן שעשית במצרים תשע מכות מלבד העשירית שהיתה הריגת הבכורות וא"ת וכי כינוי רעיתי לא יצדק במלכות אלא בבניה כנז' בפ' ויקרא לז"א דכתיב כי אני ה' וגו' כלומר אחר שכן כתיב בתורה כי אני ה' הורה שהשכינה הנק' אני היא היתה המכה והנוקמת מהם כנז' א"כ על כרחך תפרש רעיתי דקאמר קרא על השכינה קאמר (ז"ח) (ש"נ).

⁵ לא שיהיה פרעה מלך רומז בה ח"ו, שהוא חצוני ואין לו מגע בקדש, אלא נגדיי כדמסיק (אור יקר).

⁶ דהיינו השכינה שהיתה מתאבדת בהם במדתם מהם ובהם (אור יקר).

⁷ יש מרכבות לצד הדין שהוא בשמאל החיצונים (ד"א).

⁸ בביטול החצונים עשה תמורת מעשיהם והלביש מדת הפנימיים דומה לחצונים ופועל במרכבתם, ולכן ברכבי פרעה שהם לדין ולאבד (אור יקר).

פרשת ויגש

<p>טו) ויהרוג יהו"ה כל בכור וכן כלא במצרים >ב<ההוא גוונא ממש ובגין כך דמיתך רעיתי כגוונא דילה ממש לקמלא דכתיב (דברים לב לט) כי אני יהו"ה אני הוא ולא אחר ולזמנא דאתי מה כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום המוין כגדים מבצרה וגו'</p>	<p>בכור", וכן בכל מצרים באותה צורה ממש. ולכן "דמיתך רעיתי", כמו שלה ממש להרג, שכתוב "כי אני ה'", אני הוא ולא אחר. ולעתיד לבא מה כתוב, "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה" וגו'.</p>
<p>ת"ח מה כתיב (בראשית מז כז) וישב ישראל¹ בארץ מצרים² בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד ויאחזו בה אחסנת עלמין³ ויאחזו בה⁴ דהא להון אתחזי כמה דאוקמוה (>נ"א< אמר רבי יוסי) ויפרו וירבו מאד ודאי דהא צערא לא שראת בהו וקיימי בתפנוקי⁵ עלמא ובגין כך ויפרו וירבו מאד</p>	<p>בא וראה מה כתוב, "וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד". "ויאחזו בה", ירושת עולמים. "ויאחזו בה", שהרי להם ראויה, כמו שבארוה. (אמר רבי יוסי) "ויפרו וירבו מאד" ודאי, שהרי הצער לא שרה בהם ועמדו בתפנוקי העולם, ולכן "ויפרו וירבו מאד".</p>
<p>ברוך ה' לעולם אמן ואמן</p>	<p>"ברוך ה' לעולם אמן ואמן".</p>

¹ נאים (מ"מ).

² למזכי (דפ"ו ואור יקר).

³ למזכי (דפ"ו).

⁴ למזכי (דפ"ו).

⁵ למזכי (דפ"ו).

⁶ בכל דקיימין (דפ"ו).

⁷ אית דגרסי ליה ברישא שמעתא (דרך אמת).

⁸ סמכין (מ"מ).

¹ ת"ת (אור יקר).

² שירד עם השכינה לגלות לתוך שר מצרים והיינו בארץ גשן במדת המלכות יחודו (אור יקר).

³ פי' ארץ גושן היא המלכות ולכך אמר הזהר דהא לחין אתחזי שאנו בני המלכות וכמ"ש הזה רלעיל גושנה תקרובתא וכו' (מ"מ). ירושת עולם (ד"א).

⁴ שהרי השכינה קנו להם לעולם בזכות הגלות וסבלם, ואפשר ישראל התחתונים לבד, ועם היות שהיו במצרים היו בשכינה ושניהם כא' אמת (אור יקר).

⁵ בתענוגי מלכים (ד"א).